

INTRYCK UTTRYCK AVTRYCK - BARNES RELATION TILL OMVÄRLDEN

Zooma in och ut, resor i tid och rum

En projektsammanställning av
Västerby förskola
läsåret 2020 2021

Inledning

Västerby förskola är en föränderlig förskola, det blir en rörlighet i både barn- och personalgrupper eftersom den växer under året. Hos pedagogerna finns en arbetsglädje och en vilja att utveckla sitt arbetssätt, alla vill prova nya vägar för att skapa en så bra utbildning som möjligt för barnen.

Under läsåret 20/21 har alla förskolor i område nord arbetat med projektet *Intryck uttryck avtryck-barns relation till omvärlden*. Vi kom fram till denna projektrubrik genom att varje förskola fick ta del av de andra förskolornas tankar via en tankekarta som fylldes på succesivt.

Förskolan har ett ansvar att skapa möten med omvärlden för barnen, både inne och ute. Vi lär i relation till varandra och i mötet med omvärlden.

Västerby förskola har utvecklat ett arbete med presentationer där barnen tar med en bild hemifrån kopplat till ett uppdrag från förskolan. På så sätt möter förskolan barnens omvärld och barnen får dela sin omvärld med varandra. Det arbetssättet har varit en framgång och vi ser att alla barn får bli delaktiga och påverka sin utbildning.

Under året har pedagoger och barn varit ute i omvärlden och mött många olika platser. Elcyklarna har bidragit till att de har kunnat rör sig på ett större område. Barnen har blivit synliga och det har skapats en nyfikenhet och ett intresse hos samhällsmedborgarna kring vad vi gör i förskolan.

En framgång har varit att låta barnen resa mellan fysiska platser och fantasins värld det har skapat hållbara relationer.

*Barnen har utvecklat ett varsamt förhållningssätt och förståelse för sin omvärld,
naturen och dess liv genom att de har fått uppleva den på nära håll.*

Vi har samlat våra processer i en gemensam projektsammanfattning.
Varmt välkommen att ta del av våra berättelser.

Katarina Bly och Lena Edholm rektorer

Kinna Segerstig pedagogista

Innehåll

Inledning	3
Projektets syfte	5
Läroplansmål	5
<i>Sind sätter barnens tankar i rörelse - Solen</i>	6
<i>Möten med levande varelser- Månen</i>	20
Fokusfrågor -Månen 1 och Månen 2	27
Månen 2	27
Månen 1	37
<i>Vi reser i tid och rum- Kometen 3–4</i>	43
<i>I en fantasifull omvärld full av tecken och symboler - Kometen 5</i>	52
Sammanfattning	65

Projektets syfte

Vi vill att barnen ska bli utforskande och förstå vad som är hållbart, kreativa barn som utforskar och uppfinner i hållbara relationer- möten.

Det vill vi göra genom att ge barnen

möjlighet att möta omvärlden via möten med olika platser.

förutsättningar att tillsammans skapa berättelser genom olika möten med omvärlden.

möjlighet att uppleva och uttrycka sig genom hundraspråkligheten.

förutsättningar att kunna skapa goda relationer i möten som påverkar oss, ger oss intryck och som sätter avtryck för livet.

Läroplansmål

En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till omgivande miljö och till natur och samhälle.

Ljud sätter barnens tankar i rörelse - Solen

Inledning

Barnen fick i uppdrag att ta med en bild på sin favoritplats. Den bilden fick barnen sedan presentera för sina kompisar. Vi projicerade upp bilden, vi skrev ut och satte upp den på dokumentväggen på hemvisten. Vi började med att visa upp pedagogernas bilder för att inspirera barnen. Bilden projicerades upp på väggen och vi berättade vad som fanns på bilden och varför det var vår favoritplats och vad man kunde göra på platsen. Barnen pekade på bägge bilderna och på deras sätt försökte de benämna saker de såg på bilderna. Barnen har även i efterhand pekat på bilderna på väggen och sagt "båt" "dä" "titta dä"

Vi såg att dörrar fascinerade barnen och att knacka på dörren. Boken knacka på projicerades upp och barnen gick fram och kände på bilderna.

Vi startade projektet med att alla barn på förskolan bjöds in till Fornparken. I det stora huset bodde Findus och Pettsson. Findus och Pettsson visade sitt hus och berättade om alla gamla grejer som de hade från förr i tiden, och vad de användes till. Barnen och pedagogerna fick gå runt i alla uthusen och titta på alla saker som fanns där. Det var en upplevelse som fascinerade barnen och vi spelade in hela besöket och gjorde en film som vi senare kunde visa barnen. Efter några veckor då barnen kommit igång med att jobba med sina favoritplatser ville vi ge barnen möjlighet att återkoppla till uppstarten av projektet. Därför kom Findus på besök och hade med sig en bild på sin favoritplats. Vi visade också filmen som vi satt ihop om projektuppstarten då vi var hemma hos Pettson och Findus och de barn som var med vid det tillfället fick se sig själva på filmen och kände igen sig. De barn som inte var med fick en chans att se projektuppstarten.

Findus fick visa sin favoritplats. Vi projicerade upp den på väggen och Findus fick berätta om sin bild då han satt och fiskade. Findus berättade att han fiskat tre abborrar och en mört. Efter att Findus visat sin bild så tittade vi på barnens favoritplatser. Vi märkte då att barnen fick ett större intresse när de kände igen bilderna sedan tidigare. Vi kom också på att vi skulle låta bilderna vara projicerade i bakgrunden även när samlingen var över, för att se hur barnen skulle ta till sig bilderna när de fungerade som bakgrund och inte som en styrd aktivitet. Vi skapade då en film där vi satte ihop alla barnens, pedagogernas och Findus bilder på favoritplatserna.

Projekts gång hösten

Hur har barnen skapat relation till omvärlden?

Två barn har fått presentera sin favoritplats. Bilderna projicerades upp på väggen. På den ena bilden hoppade barnet på en studsatta hemma i sin trädgård. Barnen pekade igenkännande på studsattan. Det andra barnet hade en bild då han badade i sin mormors pool. Barnen pekade igenkännande även där. Barnen visade

tydligt att de kände igen barnet på bilden. Något barn lade märke till att det fanns en studsatta i bakgrunden även på den här bilden. Bilderna skrevs sedan ut och sattes upp på dokumentationsväggen, bredvid bilden satte vi stödord om vad som sagts om bilden och vad barnen uppmärksammat under tiden bilden

visats, så att även andra kunde följa vad som hänt runt bilderna. Vi upplevde att barnen inte var så intresserade av vad som hände på bilderna. Det mesta vi fick ut av att titta på dem var att barnen benämnde barnets namn till den som ägde bilden, och kanske någon gång vad som fanns på bilden, tex båt, tårta, pool. Vi funderade över hur vi skulle kunna få fart på projektet.

Vi gjorde då en film med musik med allas favoritplatser som vi visade istället för bara bilderna. Då blev det andra reaktioner. Då började barnen peka på bilderna och ljuda. Ett barn pekade på sig själv och sa, ”Tädä”.

-Titta sa ett annat barn.

Ytterligare två barn presenterade sina bilder. Barnen visade stor glädje och igenkänning. Det ena barnet satt i sin pappas lastbil på bilden, barnet pekade och sa; Pappa, lastbil

Det andra barnet var hemma hos sin mormor och morfar och lekte med deras hundar som heter Dansa och Glittra. Barnet sa: -Dansa, Glittra och pekade på en hund i taget.

Barnen tyckte om att greja med bilderna. De plockade ner dem från väggen och satte upp dem igen. De benämnde vissa saker på bilderna och pekade. Vi lät vår imovie med alla bilder, gå runt flera gånger i rad. Då kom barnen igång och kommenterade vad de såg. Vi upplevde att barnen mest var intresserade av vilket barn som var på vilken bild. Vi valde då att utifrån barnens intresse på sig själva att sätta upp ett alfabet med bokstäver och bilder på barnens ansikte och klistrade

in varje barns bild på respektive barns bokstav så barnen kunde se sambandet mellan deras namn och sin första bokstav.

Sång, musik och rörelse via projicering har från början fascinerat och fångat barnen. Det barnen fascinerats mest av är rörelsesånger från Youtube. Barnen blev glada och drogs direkt till väggen med projiceringen, de dansade och gjorde rörelser. Så fort musiken kom på så släppte de det de hade och gick dit. Vi såg att barnen var med, med hela sin kropp och mötte bilderna. De rörde sig, pekade och benämnde bilder och filmerna som projicerades upp. De visade ett stort intresse och engagemang.

Vi började fundera över om film satte deras tankar mer i rörelse?

Vi har vid flera tillfällen gett barnen möjlighet att skapa återkopplingar med hjälp av bild och film från det vi gjort. Uppstarten med Findus och Pettson filmades och spelades upp igen. ”vi märkte att barnen fick ett större intresse när de kände igen bilderna sen tidigare”.

Vi har sett att bild och film gett barnen möjlighet att kommunicera med varandra.

Det var mycket utforskande hos barnen. En del barn har lång startsträcka. De behövde få uppleva många gånger. Erfarenheterna gjorde att de visste mer hur de skulle använda materialet. Vi tillförde nytt byggmaterial. Byggmaterial som vi gjorde av återvunnet material. Tex kartonger, chipsrör, dukar, stubbar, smågrenar osv. Vi fyllde chipsrör med olika material så att de lät olika när man rörde på dem. Byggmaterialet var intressant för dem, speciellt det som lät och rörde sig inuti.

Ute i skogen

När vi var i fornparken för att se projektuppstarten så regnade det. Det regnade på taket och droppade från takåsen på Findus och Pettssons hus. Vi såg att barnen drogs till vattnet och fascinerades av dropparna. Vi funderade över om det var ljudet från regnet som fascinerade mest eller om det var själva droppandet.

Vid ett senare tillfälle gick vi till skogen. Då hade det också regnat rejält och det fanns stora vattenpölar längs vägen. Barnen fascinerades mycket av vattenpölar. De pekade mot vattenpölar de såg och ville gå dit. De gick i, stampade, hoppade och sprang i dem. Varje vattenpöl vi kom till gav samma glädje.

När vi kom till skogen prövade de skogen med sin kropp. De sprang upp och ner i lutningen, de plockade stenar och pinnar.

Ett barn var mycket fascinerad av svamparna som växte på träden. De pekade och benämnde med sina ord och ville plocka hem flera stycken. Barnen hittade barr. De fascinerades av svampar. De la barr på svampen. Vi såg en snigel på stigen. Barnen testade att lägga barr på snigeln. Men då drog den ihop sig. Då plockade de bort barr igen och snigeln blev stor igen.

Barnen hittade småkryp. De plockade upp de döda småkrypen och tittade på dem. De begravde en snigel och ett barn plockade upp en död skalbagge och tittade länge på den.

Ett barn satte sig ner i vägkanten och tittade uppåt himlen. Han lyssnade på fåglarna som kvittrade. Ett annat barn pekade på fågelholken och sa: "Tädä". Ytterligare ett annat barn hittade en lång rot från ett träd som han satte sig på och brummade. Ibland kan en utmaning som att klättra upp för en liten stubbe vara dagens höjdpunkt. Klättra upp och så hörs ett hjärtligt "yeeey"

På våra promenader har vi stannat vid utegymmet. Barnen känner igen platsen och springer dit när de ser den. Där har de utforskat med hela kroppen. Trappan och rampen har intresserat mest, och att springa fram och tillbaka. Det finns däck med hål i. Där har de testat att stoppa i saker och känna med sina fingrar.

Barnen har visat varsamhet och nyfikenhet till naturen och dess liv.

"Barnen verkar njuta av platser med sin kropp och sina uttryck"

Titta nära på insekter

Barnen från Solen och Månen gick till skogen där barnen hittade skogssniglar och skalbaggar som togs med tillbaka till förskolan. På förskolan studerades dessa med förstöringsägget. Barnen tyckte det var spännande att se när skalbaggen låg på rygg och försökte vända sig och någon spelade död. En skalbagge fastnade i snigelns slem och blev jättekladdig.

Vi hittade en stor spindel på en toalett och la i ett genomskinligt rör med hål i. Ett barn la sig och tittade på spindeln i röret. Vi tittade via ägget på spindelns mönster. Barnen samlades kring ipaden och tittade på mönstren. Vi fick uppmärksamma barnen att se i ipaden. Vi lät barnen se insekterna större via projicering i ateljén och barnen fick måla utefter det. Ett barn utforskade via munnen, det var spännande att smaka på färgen

Vi ville låta barnen uppleva skogen och återkoppla till den i ateljén. Vi målade med grön flaskfärg på ett stort papper. Vi målade med skogsljud som bakgrundsmusik och visade bilder från skogen som inspiration. Vi valde att börja måla med grön färg vid detta tillfälle och tanken var att tillföra annan färg vid annat tillfälle. Ett barn som varit ganska tyst innan satte sig och målade och pekade på olika saker och på sitt sätt pratade och kommunicerade.

Vi såg skillnad från tidigare att barnen benämnde och ”pratade” om det de gjorde och det de såg på ett nytt sätt.

De utforskade språket och munrörelsen.

Vid ett senare tillfälle i ateljén satte vi återigen igång naturljud och visade bilder. Vi målade då med orange färg. Flera barn har inte varit intresserade av att måla förut. Någon har varit rädd för att bli kladdig. Men efter att vi erbjudit detta i ateljén vid flera tillfällen så ville fler barn testa. De uppmärksammade hur den ser ut och vad man kunde göra med den. Först stoppade de färgen i munnen, men sen hittade de fler sätt att utforska färgen. De har förstått att de kan uttrycka sig via färg och förstå sambandet mellan bilden från skogen och det de uttrycker. Alla barn har tagit fler steg till i sitt utforskande. De använde materialet på många olika sätt och det blev ett stort utforskande.

Barnen fick också möta modellera. De rullade, tryckte hål i, smakade, plattade till den. De började med en liten bit i taget och försökte sätta ihop med varandra. Vi erbjöd redskap. När vi satte på musik såg vi att det blev skillnad och barnen kom mer till ro. De gungade till musiken och skrattade åt varandra. Ett barn höll på i 55 minuter. Vi tillverkade maskar, svampar, spindlar och andra småkryp.

Vi hade ett utställningsakvarium inne på hemvisten. Vi hade fyllt det med skogsmaterial, bland annat en stor stubbe. Där fick barnen hjälpa till att stoppa ner det de skapat av leran. Ett barn benämnde varje grej som hon stoppade i. Ett barn tog svampen och stoppade i och ville leka med det i akvariet. Vi såg en iver och lust att få leka med det de hade skapat tillsammans med skogsmaterialet. Tanken föddes då att göra en lekbar skogsmiljö.

Vi tog in en stor vattenbalja på ben. Vi plockade återigen hem skogsmaterial från skogen. Den här gången kände barnen igen materialet från vårt akvarium och

hämtade just det materialet igen. När vi la i materialet i baljan förundrades barnen från månen. Ett barn sa: **-det är en skog här**

Vi tillförde skogsdjur. Barnen tillförde själva material som de vill ha i miljön. Vi hade skapat en plats där barnen ofta ville leka. Barnen visade stor varsamhet om naturen även här.

Digitalitet

Vi ville ge barnen möjlighet att möta digitalitet genom att skapa bilder med hjälp av green screen. Barnen fick sätta sig bredvid Findus på bryggan och vi satte in dem i deras favoritbild så att de blev två. Man såg barnens förvåning och glädje över resultatet och förändringen på deras bild. Några barn var lite avvaktande och tittade på när kompisarna gjorde först. När de såg resultatet på kompisarnas bilder vågade de också testa. Vid nästa tillfälle gjorde vi film via green screen. Ett barn gick direkt till den gröna väggen och ställde sig beredd. Vi tog en film från en byggarbetsplats som vi tidigare sett fascinerat barnen. Vi filmade in barnen i byggarbetsplatsen och lät dem sedan få titta på filmen. Det största fokuset barnen visade var på sig själva på filmen.

Uppstart våren

Vi valde fokusfrågan *hur kan musik och digitalitet bredda och öka barnens förståelse för naturen*. Men efter ett tag insåg vi att det hade varit bättre med frågan: **Hur kan ljud fördjupa och bredda barns förståelse för omvärlden?**

I början valde vi att rikta in oss mot naturen, men det var bara i början som de visade intresse för småkryp. Senare har vi sett att de har visat intresse för ljud och hur olika material skapar olika ljud, samt hur olika lutningar påverkar material och dess hastighet och hur olika lutningar känns i kroppen.

Vi har sett att barnen hittar lutningar överallt och de hittar material själva som de testat lutningen med. Barnen har börjat kommunicera mer, de uttrycker ord verbalt och tecken, kommunicerar genom att skapa ljud med hjälp av sin röst och

olika typer av material. Sång och musik med gitarr har skapat gemenskap, glädje och dans emellan barnen.

Det har tillkommit fler nya barn under våren. En del av de äldre barnen har hittat varandra då vi erbjudit dem aktiviteter över hemvisterna. De har blivit mer sociala och söker sig mer till varandra. Vi har sett ett samspel mellan barnen och aktiviteten och de ljud som kommer. De har tittat på varandra och skrattat tillsammans.

Barnen har fått möta mycket olika material. Vi har erbjudit mycket återanvänt material. De har fått se att man kan använda material som är tillverkat för ett visst syfte till att användas till något helt annat. Materialet har fått ett helt nytt syfte. Som exempel har vi skapat ett tåg av olika återbruksmaterial.

Bygga av tåg

Vi har sett att barnen intresserar sig för tåg. Vi har en bil som vi byggde av en bokhylla sedan förra årets projekt. En pedagog projicerade upp tågräls framför bilen. Barnen blev då väldigt intresserade av det de såg. De turades om att styra. Ett barn hade mycket ljud för sig. Som att han ville tala om vad han såg. Ett barn kände på tågrälsen. Ett barn såg att han kunde titta på baksidan av skärmen och kunde då stå nära och titta utan att dela utrymmet med de andra barnen som var på framsidan av skärmen. Barnen förde en dialog mellan sig med hjälp av "sitt språk" och ljud.

Vid ett senare tillfälle testade vi att projicera upp att åka berg och dalbana. Det var två barn som var med vid detta tillfälle. Ett av barnen tycktes ha erfarenhet av att åka bergbana, då han satt och väntade med iver medan tåget körde upp för backen. Han gjorde ljud ifrån sig, -Ååååå. När vi sedan åkte utför stupet tjoade och skrattade han. Det andra barnet satt mest och tittade och sa; oj.

Vi bestämde oss då för att bygga ett tåg. Vi hittade en gammal bokhylla i källaren som vaktmästaren fick bära upp. Till en början låg bara bokhyllan på golvet och barnen klättrade i och ur. Vi pratade med barnen om att bygga ett tåg. Vi gjorde

en ritning och visade vaktmästaren. Det blev som en kub ovanpå bokhyllan. Han fixade också sittplatser av hyllplanen. Ett barn sa till vaktmästaren: - **Jag hjälpa skruva**. Vaktmästarens verktyg var mycket spännande.

Vi upplever att det är viktigt att barnen får vara med i processen när vi ändrar en miljö.

Barnen har lättare för att ta till sig vad det är och hur man ska använda miljön eller materialet. När stommen var byggd lekte de med tåget som det var. Det tog lite tid innan de förstod vad sittplatserna var till för. Sen började vi med att sätta fast svart tyg på utsidan av tåget. Då var barnen med och fick använda häftpistolen. Två barn hjälpte till att häfta. Var av ett barn kändes mera van och det andra lite mer tillbakadragen. Kanske tyckte barnet att det var otäckt när häftapparaten lät. Vi målade ett stort papprör svart som vi ska ha som skorsten. Vaktmästaren hjälpte oss att skruva dit skorstenen.

Vi tillförde tågljud intill tåget. Barnen satte sig i tåget och härmade tågljudet. Vi tillförde en sång om tåg och interagerade till sången att kliva av och på tåget. Några barn var med och alla som var med provade att kliva i och ur tåget kopplat till sången. Barnen visade stor glädje över att få leka med tåget. De ville stanna kvar på förskolan för att fortsätta leka tåg när föräldrarna kom för att hämta. Vi fortsatte bygga på vårt stora tåg. Barnen fick hjälpa till att fästa hjul och märken på tåget. Typ SJ-skyltar. **Wow** sa barnen. Vi jobbade med att kopiera upp räls i lagom storlek. Det blev en hel del trix och fix för att få till det. Så det var något som personalen gjorde själva och tejpade fast medan barnen sov. Vi ville se deras reaktion om de skulle märka det när de vaknade. Ett barn såg det ganska fort. Han kände lite försiktigt med ena foten först. Sen klev han på rälsen och stampade för att se om det gick att gå därpå. **Wow**, sa han. Då kom ett annat barn dit och tittade. Han började prata med det andra barnet på sitt sätt.

Efter en stund kom det flera barn och vill kolla på järnvägen. Ett givande och tagande uppstod. De ställde sig på rälsen och sa **ååå**. De började gå på led och följa rälsen. Det kom fler barn som satte sig ovanpå rälsen. De la sig på rälsen, de klev över den och började springa på den. Barnen lekte mycket med tåget, de klättrade i och ur. De tog med sig material till tåget och satt och byggde. Vi bestämde oss för att fixa en ratt till tåget. Så att barnen skulle få upplevelsen av att de körde tåget. En av pedagogerna bad sin pappa att tillverka en ratt. Det blev en rund träratt med en skruv i mitten så det gick att snurra på den. Vi satte fast ratten på tåget med hjälp av bormaskin skruvdragare. När bormaskinen kom fram och pedagogen visade hur den fungerade skrattade barnen glatt. De satt mest avvaktande till en början och ville inte skruva. Pedagogen fick uppmuntra dem att försöka. Ett barn som har erfarenhet av detta verktyg hemifrån vågade testa. De andra barnen stod bredvid och tittade på och skrattade glatt när maskinen lät.

Ljudet när maskinen lät verkade också fascinera. Barnen skrattade högt av glädje när den dånade. Ett barn tittade fascinerat på när skruven kom ut genom hålet på baksidan. Skruvarna verkade fascinera barnen mest. De ville gärna ta dem. När ratten var ditsatt ville flera barn köra tåget. Det som verkade fascinera barnen mest var att snurra på ratten när den var på plats.

När vi projicerade olika tågresor genom världen fascinerades barnen av tunnlar. Barnen satt och tittade på Youtube-klipp med tågresor från olika världsdelar. -Nu åker vi in i tunneln, sa pedagogen.

Ja, i berget sa barnen. Tunnel sa barnen. Vi märkte att barnen tyckte detta var extra spännande och de ville gärna se det klippt igen. Vi bestämde att vi skulle göra en tunnel framför vårt stora tåg. Vi målade då med grå färg på långa papper som vi sedan satte upp framför tåget. Vi målade svarta streck på så att det skulle se ut som stenar. Upplevelsen blev att när man satt i tåget så såg det ut som att man åkte in i en tunnel i ett berg.

Ljudet när maskinen lät verkade också fascinera. Barnen skrattade högt av glädje när den dånade.

Ljudskapande

Då vi hade fokusfrågan hur musik och digitalitet kan bredda och fördjupa barnens förståelse för sin omvärld och vi hade upptäckt att barnen intresserade sig för att skapa ljud och lyssna på olika ljud så bestämde vi oss för att tillföra ljud i de olika miljöer där vi vistades. Så när vi var vid utegymmet i skogen i snön så tillförde vi tågljud, sånger om tåg, fågelljud och andra djurläten.

Barnen reagerade på tågljudet och sången om tåg. Ett barn kom fram och sa: "do dong" om hur tåget lät. De tittade sig runt omkring var tågljudet kom ifrån. De följde efter pedagogen som hade ljudet i fickan. Ett annat barn stod still och lyssnade hela tiden och verkade fundera över var ljudet kom ifrån.

Vid ett annat tillfälle var vi i ateljén och jobbade med lera. Vi spelade upp tågljud även då. Ett barn tittade på bilden på ipaden och började sedan springa runt bordet och säga "dut dut" "aa aa". Ett annat barn gick till fönstret och tittade ut för att se om tåget fanns där.

Ett barn kommenterade tågljuden igen och sa: "dododom". Pedagogen ställde fram ett leksaktåg på bordet framför barnen så att de kunde titta på hur det var format. Pedagogen formade sedan ett tåg av sin lerklump. Barnen ville också prova att göra tåg av lera. Barnen pekade på lera och benämnde den med olika ljud. Ett barn fyllde leksaktåget med lerkorvar. När ett barn fick hjälp av pedagogen att forma lera till ett tåg började barnet göra ljud och vara med och forma. Barnet höjde handen och drog ner och sa: "tut tut", som att han drog i en tågvissla.

När vi målat i ateljén har vi märkt att intensiteten på målandet blivit större när vi spelat upp olika ljud i bakgrunden, särskilt tågljudet.

Barnen kommunicerade med ljud och genom att göra.

I görandet kommunicerade de mer.

Vi stöttade barnen i görandet genom att synliggöra och benämna genom att tillföra ljud och filmer. Vi tillförde också tågljudet i gymnastiksalen. Då började barnen springa runt och leka att de var tåg. De lät som tåg. Vi hörde barnen göra nya tågljud; "Äh äh pschyyy".

Vi tillförde tågljud även inne på avdelningen. Barnen satte sig då i vårt nybyggda tåg och härmade tågljudet. Vi spelade upp en låt om tåg där man gick på och av tåget vid olika hållplatser. Några barn var med och alla som var med provade att kliva i och ur tåget kopplat till sången.

Att leka med ljud i olika sammanhang har bidragit till utvecklandet av språket.

Vi har använt oss av Ugglo som är en lästjänst. Där finns det böcker som läser upp olika ljud. Där har vi sett hur ljuden som läses upp har uppmuntrat barn att testa ljud mer. Vi har hittat tågböcker som barnen har tittat i. Barnen tittade nära på bilderna och tyckte det var spännande att komma nära tågen. De barn som har fler språk har kunnat möta sitt modersmål i böckerna.

Vi hade musiksamling. Vi tog fram gitarren och spelade. Barnen började hoppa så fort vi spelade. De hoppade, viftade med armarna och dansade med hela kroppen. De gick fram och kände på gitarren och provade att spela på strängarna. De sjöng med. Vi frågade vilken sång de ville sjunga. Ett barn sa genast: **bussen**.

-Hjulen på bussen, sa pedagogen. Vi sjöng barnens namn och varje barn fick säga vad de gjorde på bussen. De använde sig mest av ljud, som **wowopp, blå blå blå**.

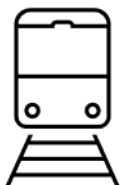
Vi märkte tydligt barnens glädje av musik när man tillförde gitarren, ukulelen eller när man startade projektorn. Bara sången i sig hade inte samma effekt. Skillnaden blev att de lärde och upptäckte med hela kroppen, glädjen blev så stor. Barnen fick vara med och spela på gitarren så att de fick lära sig att alla kan spela instrument. Även alla pedagoger har spelat på gitarren trots att man inte kunnat ett enda ackord. Detta ville vi göra för att vi vill ge barnen glädjen och vetskapen om att ett instrument tillhör alla, inte bara den som kan spela "rätt" ackord. Alla kan musicera. Vi har ofta sett under terminens gång att barnen pekat på gitarren där den hängt på väggen och visat att de velat spela. Då har vi följt barnens önskan och tagit ner den för en musikstund.

Vi funderade över hur vi kunde få in tåget mer i våra vanligaste sånger. Vi kom på att vi kunde ändra texten i de sånger som barnen tyckte mest om. Hjulen på bussen blev istället: *Tåget på rälsen säger dunk dunk dunk*. En pedagog började spela på gitarren och några barn kom genast och satte sig. När barnen fick höra att tåget på rälsen säger dunk gick ett barn och hämtade ett tåg och en buss. Barnet sa "**addada**". Han visade så tydligt att han förstod att vi bytt text. Vi bekräftade att det var melodin till låten Hjulen på bussen, men idag är det tåget. -Vad gör ni på tåget, frågade vi.

Vi ändrade även sången *Jag hamrar och spikar* till *Vi hamrar och spikar vi bygger ett tåg*. Barnen förstod vad vi skulle sjunga så de sa ljudet före oss. Vårdnadshavare har frågat om vi spelat och sjungit en del för att deras barn har börjat dansa när de satt på musik hemma.

När vi var i skateparken hade vi bollar med oss. Bollarna studsade och rullade nerför backarna. Barnen härmade studs ljudet och sa "**dutt dutt**". När bollarna rullade nerför backen sa barnen -**oooooooo**. När vi var i fornparken skapade barnen egna ljud genom att springa och stampa på plankor som låg på marken.

Vi hamrar och spikar vi bygger ett tåg, vi startar maskinen och tåget kör runt, donk donk tut tut.

Vi har upptäckt att barnen över lag gillar att skapa egna ljud i sitt utforskande.

Möte med lutningar i omvärlden

Vi uppmärksammade att barnen intresserade sig för att testa lutningar av olika slag. Vi var vid utegymmet i skogen när det var snö. Utegymmet har många stationer med olika ramper. Barnen försökte ta sig upp på många olika sätt. De kröp på alla fyra, gick med hjälp av oss och åkte sedan ner på rumpan eller mage.

Vi gick också till pulkabacken medan det var snö. Barnen kämpade sig upp för backen med pulkan och sedan åkte de utför i backen med stor glädje och tjut. Några barn testade också att rulla ner för backen med sin kropp.

I gymnastiken fascinerades barnen av att balansera på en balanskudde. De hoppade och gungade på den. Ett barn ville ha hjälp med att balansera på den.

De hittade ett nedtaget basketmål som låg på golvet. Det klättrade de uppför och åkte kana ner.

För att ge barnen fler möjligheter att testa lutande plan så gick vi till skateparken. När vi kom dit började de genast att springa runt banan och klättra uppför backarna och sedan åka på rumpan ner, eller lägga sig på mage och kana ner med fötterna först. Ett barn la sig ner och rullade nerför backen även här. Barnen visade stor glädje när de lekte i parken.

*Barnen tycks förstå sin omvärld
bättre när de får utforska den med
hela sin kropp.*

Vid ett senare tillfälle gick vi åter till skateparken. Denna gång hade vi med oss stora bollar. Ett barn tog med sig en boll längst upp i backen och släppte sedan ner bollen. När han gjort det några gånger så satte sig ett annat barn mitt emot på andra sidan backen och försökte ta emot bollen. De andra barnen såg hur de gjorde och testade att göra likadant. Barnen gjorde på olika sätt när de rullade bollen nerför backen. En del släppte bara bollen, medan andra tog i när de släppte bollen så att det blev en studs. Ett barn försökte få bollen att följa

banan, men bollen rullade bara ner mot gräset för att banan lutade däråt. En pedagog rullade bollar uppför en ramp. Ett par barn ställde sig överst, bakom rampen och försökte fånga bollarna. Den största bollen var lättast att få tag på. De tjoadе och var glada när de försökte få tag på bollen.

De prövade med den lilla bollen. Den fick de fart på, så den for över till en annan ramp. Alla ville ha bollen. De ville ha de mindre bollarna för de märkte att det blev mer fart på dem.

Första gången sprang de mest i banan, då hade de ju bara sina egna kroppar att utforska materialet med. Denna gång hjälpte bollarna dem att förstå lutningen på ett annat sätt. Vid ett senare tillfälle tog vi med bilar till skateparken. Några barn tog ett par bilar och sprang bort till trappen och körde på det stora räcket. Efter en stund tog vi fram spherobollen. Då var det främst ett barn som körde med den. De andra barnen var inte så intresserade till en början. Vi flyttade bollen till en backe där barnen tycker om att leka. Då kom det fler barn och ville vara med. Vi testade att köra bollen uppför backen, men det orkade den inte. Den kom bara en bit upp i backen för att sedan vända tillbaka ner igen.

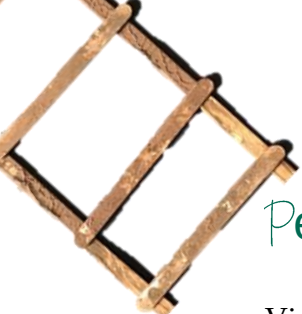
Vi gick också till skogen till vårt favoritställe. En stor grop som också gav barnen möjlighet att testa lutande plan. Ett barn provade att åka rutschkana ner för kanten. Då kom flera barn och ville testa. De satte sig på rad så att de bildade ett tåg.

Även på eget initiativ inne på förskolan såg vi att barnen testade olika sätt att förstå lutning. Vid ett tillfälle ute på gården hade en liten kille en tennisboll i handen. Han stod uppe på rampen till dörren in till hemvisten. Så släppte han bollen och såg den rulla iväg nerför rampen. Han hämtade bollen igen och gjorde om samma procedur flera gånger. Efter en stund gick han nerför rampen och ställde sig på asfalten och släppte bollen igen. Ingenting hände. Han testade flera gånger och efter en stund gick han åter upp på rampen och släppte ner bollen och såg med glädje hur den rullade ner. Han tycks ha förstått att lutningen satte bollen i rörelse.

Ett barn konstruerade en lutning och en bro med hjälp av magnatiles. Han körde bilar och tåg uppför backen och släppte ner dem om och om igen.

Denna lek har sedan inspirerat andra barn att göra samma sak. För att knyta ihop hela säcken valde vi att besöka fornparken igen. Även där hittade barnen lutande plan i form av stenar

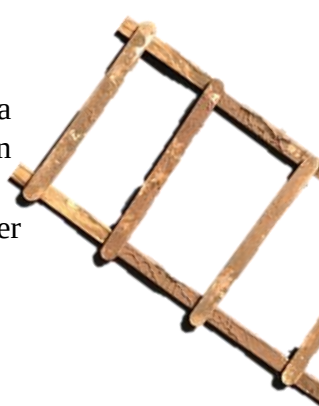

Pedagogernas processer

Vi bytte personal mitt i projektet. Tidigare jobbade vi mycket med musik, då en av pedagogerna var mycket duktig på det. Den pedagogen slutade samtidigt som vi såg att barnen var mycket intresserade av att skapa ljud och musik, så vi fick kämpa lite för att hålla i det. Det var en stor utmaning för oss. En pedagog spelade på gitarren trots att denne inte kunde ackord. Men barnen visade stor glädje över att gitarren kom fram och att de fick vara med och spela. Efter ett tag vågade också en av de andra pedagogerna att testa på att spela gitarr. Den andra pedagogen spelade marrackas. Under slutet av första terminen uppmärksammade vi att barnen var mycket intresserade av tåg. Byggandet av tåg utmanade oss i hur vi skulle få till det på ett trovärdigt sätt så att barnen skulle uppleva att det var ett gammalt ånglok. Vi fortsatte att utmana barnen med att tillföra ljud i de olika miljöer där vi befann oss. Det var ett sätt för oss att fortsätta jobba med ljudskapande på en nivå som vi tyckte fungerade både för oss vuxna och barn.

Två av pedagogerna som aldrig tidigare jobbat med ett projekterande arbetssätt upplever att de haft svårt för att tillföra något till projektet. Deras process har varit att försöka lära sig arbetssättet och komma med idéer. Som vi sedan diskuterat i arbetslaget och förskolläraren har försökt hjälpa till att bryta ner det så att det fungerat i det projekterande arbetssättet. Pedagogerna har känt att de velat ha stöttningsen från förskolläraren. Den ena pedagogen gick från en annan förskola som hade ett helt annat projekt till att komma in i detta projekt. Det har varit en stor utmaning för henne att helt tänka om och rikta in sig på ett annat område. Hon upplever att hon lärt sig mer under denna process här, fast det har varit mer utmanande.

Möten med levande varelser- Månen

Knacka på som ingång

För att komma igång vid terminsstarten presenterade vi boken ”knacka på”. Denna bok valde vi för att flera av barnen hade någon erfarenhet av den sedan tidigare och var då väldigt uppskattad. Vi började med att först läsa själva boken. Pedagogen läste och visade bilderna för barnen som alla tillsammans satt i en ring. Vi upptäckte igen att barnen visade stort intresse för boken. De ville vara med och knacka på dörrarna.

Vi läste boken flera gånger och valde även att projicera upp boken på väggen. På så sätt kunde barnen vara mer aktiva. De lyssnade till berättaren som läste upp texten på sidorna. Berättaren ber sedan barnen att knacka på. Barnen går fram till väggen och knackar på dörren. Bakom varje dörr kom vi in i ett nytt rum med nya karaktärer. Vi samtalade tillsammans om vad det var för karaktärer och vad de gjorde.

Först var det själva knackandet som var mest intressant men efter att vi undersökt boken flera gånger upptäckte barnen att i varje rum som vi kom in i hände det något nytt. I ett av rummen var det ap-kalas. Ett av barnen utbrister ”kolla apan” och gör rörelser och lät som apor gör. Efter hand upptäckte även barnen att i varje rum fanns nästa dörr. Vad gömmer sig bakom nästa dörr? Flera av barnen lärde sig vad som gömde sig bakom varje dörr.

Barnens sommaruppgift var att ta med en bild på sin favoritplats och i takt med att barnen började lämna in bilder ville vi uppmärksamma dem tillsammans. Vi fick då idén att vi kunde koppla samman bokens upplägg med barnens bilder. För att presentera barnens bilder skapade vi en PowerPoint med dörrar. Vi projicerade upp den så att barnen fick knacka på en dörr som öppnar sig och bakom den kommer vi till ett av barnens favoritplatser. Barnen funderade kring vems bild det var och vad det var de såg. Barnen fick även berätta om sina bilder utifrån sina förutsättningar.

Vi pedagoger stöttade i vissa fall med frågor och reflekterade tillsammans med barnen. Ett barn stod mitt i bilden och pekade och sa ”titta” så fick pedagoger benämna det barnet pekade på.

Alla barnen visade intresse för varandras bilder och upptäckte olika detaljer i bilderna. På en av pedagogernas bilder upptäckte de en båt och att pedagogen var med på bilden.

För att hålla bilderna levande under hela dagen valde vi att skapa en dokumentationsvägg.

Vi satte upp bilderna på favoritplatserna så att barnen kunde återkomma och reflektera kring dem när de själv ville. Barnen reflekterade tillsammans med varandra och med oss pedagoger. Barnen diskuterade om vilka de såg på bilderna och vems bild det var. Några barn pratade om sin egen bild. Ett barn berättade att det var sina syskon och ett annat barn berättade att det var mormor gård.

Morgonmöte

Varje dag har vi haft som mål att ha morgonmöte. För att skapa gemenskap och gruppsammanhållning. Att vi alla samlas och går igenom med barnen vad vi ska göra under dagen. Vi kanske sjunger en sång eller kör en ramsa. För att förstärka gruppsammanhållningen tog vi bilder på barnen och på oss pedagoger och skrev ut dem. Sedan skapade vi ett hus och en bild på förskolan. Vi lade alla bilder i en påse och vid morgonmötet drar vi upp ett kort i taget ur påsen och visar kortet för barnen. De tittar på kortet och det barnet vars kort vi drog får komma fram och sätta det på bilden på förskolan. Är det ett kort på ett barn som inte är på förskolan den dagen så sätter vi kortet på huset som då symboliserar att det barnet är hemma. På så vis får barnen syn på vilka som hör till deras hemvist. Barnen har idag stenkoll på vilka barn och pedagoger som är hemma och här. De har lärt sig varandras namn. De visar också stor glädje när det är deras bild som kommer upp och att de då får gå fram och sätta kortet på rätt ställe.

Findus besök andra gången

Efter att vi haft den gemensamma uppstarten för hela förskolan med besöket hemma hos Pettson och Findus ville vi att Findus skulle komma till förskolan och påminna barnen om deras uppdrag; att ta med en bild på sin favoritplats. I samband med Findus besök ville vi även visa filmen som vi hade från besöket så att de barnen som missat det skulle få uppleva besöket samtidigt som de barnen som var med skulle få återuppleva det.

Under tiden vi var och besökte Pettson och Findus så filmade vi med mobilen. En pedagog satte sedan ihop filmvideorna till en film. De barn som hade varit med vid uppstarten var mer intresserade av filmen än de som inte var det. Efter att vi tittat på filmen kom Findus och hälsade på och visade en bild på sin favoritplats som var vid sjön. För att Findus älskar att fiska. Findus bad då barnen att ta med sig egna bilder till förskolan.

Mötet med levande varelser

I och med vårt projekt för läsåret ville vi erbjuda barnen möjligheten att upptäcka sin omvärld. Vi valde då att börja med att gå till skogen. Vi märkte direkt barnens intresse för småkryp. Barnen hittade småkryp överallt i skogen. Barnen satt på huk och tittade på insekter, de hittade skalbaggar och sniglar.

Vi gick till skogen flera gånger för att uppleva insekter och kryp flera gånger. Barnen hittade oftast skalbaggar och sniglar. Skalbaggarna låg ofta på rygg. Vi diskuterade med barnen varför de trodde att de hade hamnat på rygg. Barnen trodde att skalbaggarna hade ramlat. Vi vände tillbaka skalbaggarna så att de kunde fortsätta att gå. Ett barn sa "han ska gå hem". Barnen följde skalbaggen för att se vart den skulle gå. Det tog lång tid för skalbaggen att ta sig framåt och den ramlade flera gånger innan den hade gått över stigen till andra sidan.

Vi ville låta barnen uppleva insekter även inne på hemvisten. Därför började vi att sätta upp bilder från internet på småkryp på en av väggarna. Vi tillförde även små insekter som de kunde ha i sin lek. Detta skapade en mötesplats för barnen där de tillsammans kunde jämföra och uppmärksamma vad de upptäckte runt omkring oss. Vi fortsatte att utveckla väggen och satte upp bilder från naturen och barnens möten med insekterna. Ett barn tittade på en bild från internet av en snäcka (en snigel med ett hus) och fick syn på likheten med en bild från naturen och jämförde dem. Vid det laget såg barnen insekter och kryp överallt, både inne och ute.

För att undersöka insekterna närmare så projicerade vi upp olika filmer med olika insekter. På hemvisten hängde vi upp ett lakan att projicera filmerna på. Filmerna visade djuren på nära håll så barnen kunde se hur de ser ut. Projiceringen gav även barnen möjlighet att vara i bilden, de fick se insekterna på sina kroppar, de pekade, log och benämnde insekterna. Barnen gick även bakom lakanet och

tittade och ett av barnen gick fram till projektorn och tittade rakt in i lampan. De fick syn på att mördarsnigel hade långa antenner i fram.

Efter att vi hade sett insekterna på film ville vi undersöka verkliga djur på nära håll. En dag när vi gick till skogen tog vi därför med oss "ägget". Ett digitalt verktyg som vi kopplar till ipaden och fungerar som ett förstoringsglas. Just den dagen tog det lite tid innan vi hittade några kryp. Men till slut hittade vi sniglar och skalbaggar. En pedagog plockade upp dem med spade och la i uppklippta mjölkpaket så att vi kunde bära med oss djuren.

Ett av barnen fick hålla i ett av mjölkpaketet med en snigel i. Barnet tog paketet och sa direkt "titta", "titta snigeln", "oj". Barnet försökte sedan att skaka ur snigeln ur mjölkpaketet men det gick inte. En pedagog berättade att vi ska låta snigeln vara kvar så att vi kan ta och titta på den senare.

Väl framme vid gropen så skulle vi titta med ägget på snigeln men barnen var inte så intresserade av att titta på snigeln just då för att det var mycket annat som var spännande. Barnen undersökte en myrstack och tittade på myrorna som rörde sig i den. Vi valde att ta med snigeln och skalbaggarna som vi hittat tillbaka till förskolan för att undersöka vidare där.

På förskolan lade vi djuren på en bricka och studerade dem både med förstorings-ägget och utan. Barnen var då väldigt nyfikna. De lutade sig över brickan där vi hade insekterna. Barnen hade i början lite svårt med att förstå att de skulle titta på paddan när vi använde ägget, eftersom förstoringen projicerades upp där. De tittade istället mer på själva djuren och lampan som lös från ägget. Pedagogerna förklarade att de skulle titta på paddan också. Vi upptäckte att skalbaggarnas ben var håriga och att sniglarnas skinn var likt en orms. Med hjälp av ägget så tog vi kort på förstoringarna.

Bilder som vi tog med ägget hade som mål att projicera upp och låta barnen skapa egna skalbaggar eller sniglar. En pedagog monterade upp ett papper på väggen där vi sedan skulle projicera upp en bild på djuren, samt dukade upp med vattenfärg och penslar som barnen skulle använda för att skapa med. En pedagog tog med sig två barn i taget in i ateljén. Barnen fick börja med att välja vilken bild de ville att vi skulle projicera upp. Det blev som en återkoppling till det vi gjort med ägget då vi återberättade vad vi gjort. Det blev en positiv upplevelse för barnen och pedagogen, barnen tog sig an uppgiften direkt och satte igång att måla. Barnen samtalade om vilken färg de målade med och de sa till när de behövde mer vatten. Ett av barnen i varje grupp fungerade som inspiratörer och tog kommandot. Ett barn i en av grupperna sa "vi målar baggen", den gruppen hade valt bilden av skalbaggen. Själva färgerna var mycket intressanta och att de blandade sig och blev nya färger. En grupp testade att måla stående, sittande och liggande. Barnen fick två och två välja bilder som vi tagit från ägget.

Barnens målningar och dokumentationen i form av bilder från all undervisning satte vi upp på vår insektsvägg inne på hemvisten. Dokumentationen blev då tillgänglig för barnen. De kan när de vill och känner för det titta på bilderna och reflektera, själva, med varandra eller med oss pedagoger. Väggen är nu full med bilder på olika kryp och insekter både från internet och från barnens möte med dem i naturen. Det finns också bilder på när barnen använder ägget, målar och skapar insekter i ateljén. Barnen tittar ofta på bilderna och upptäcker nya saker varje gång. De hittar sig själva och blir stolta över det som de har skapat. Det har blivit en mötesplats för våra barn där de tillsammans återupplever och reflekterar kring det som de har upplevt och gjort.

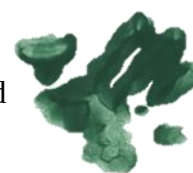
Vårt arbete med insekter och kryp har lett till en varsamhet för djuren hos barnen. En dag när vi var i skogen gick vi återigen och tittade på olika insekter. Vi stannade vid en snigel. Barnen satte sig på huk och tittade på snigeln. När vi kollat färdigt på snigeln gick vi långsamt vidare. Då hörde barnen ett ljud, det kom ifrån en skogsmaskin som kom på stigen. Pedagogerna säger till barnen att vi måste flytta på oss. Barnen flyttade på sig och ställde sig vid sidan av stigen för att titta på maskinen som rullade närmare. Ett barn ville inte akta på sig. Pedagogen satte sig på huk bredvid barnet och sa att vi måste akta på oss så att de kan köra förbi oss med maskinen. Barnet säger då "snigeln" och pekar mot snigeln som vi precis har tittat på innan. Barnet säger då "nej, snigeln". Barnet var rädd att snigeln skulle bli överkörd av skogsmaskinen. Barnet släpper inte snigeln med blicken. Skogsmaskinen kör åt sidan för att inte köra för nära oss och missar då snigeln. De andra barnen vinkar till mannen som körde maskinen när han passerade. När barnet såg att snigeln inte var överkörd så kunde vi fortsätta vår promenad.

Skapa med olika material

Efter att barnen målat med vattenfärg ville vi erbjuda andra material för barnen att skapa med. Vi introducerar lera. Barnen får då skapa insekter av lera. Vi tog med bilder på olika insekter som inspiration. Leran var svår arbetad så pedagogen fick vara med och stötta barnen i deras skapande. Men till slut blev det olika skapelser. En hade många ben och liknade en spindel. Ett barn hade skapat en snigel.

En dag upptäckte vi en spindel inne på toaletten. Den satt där på väggen. Vi fångade in den och la den i en glasburk. Barnen har tagit sig an spindeln med stor nyfikenhet och glädje. De har burt runt på burken med spindeln inne på hemvisten och ofta kommenterat att de har en spindel. Spindeln har fått vara med i alla miljöer. Ett barn hade med sig spindeln i vår bygg och konstruktionsmiljö. Barnet satte ner burken och började att stapla andra material på burken så att det blev ett torn med spindeln i botten. Vi studerade även spindeln med hjälp av ägget. Barnen upptäckte då att spindeln såg hårig ut och den hade många ben. Vi räknade tillsammans och fram till att spindeln hade 8 ben.

Vi ville skapa en gemensam spindel. Inne i ateljén startade vi upp vårt arbete med vår blivande spindel. Först använde vi oss av hönsnät för att skapa formen på kroppen. Efter det använde vi gipsbindor som vi lindade runt kroppen och benen. Sedan byggde vi vidare med papier-maché (blöta tidningspapper med tapetklister). Alla dessa material och tekniker var nya för barnen. När vi skulle ta oss an materialet gipsbindor så var barnen först entusiastiska för att sedan bli mer avståndstagande när materialet blev blött och kladdigt. Men att limma med tapetklister gick väldigt bra. Barnen använde penslar för att applicera limmet på spindeln och tryckte sedan dit de blöta tidningspappren. Efter att spindeln torkat var det dags att färglägga den. Spindeln skulle vara svart. En pedagog dukade fram svart färg och penslar. Barnen tog penslarna och doppade i färgen och målade. Nästa steg är att spindeln ska få ögon.

Genom att barnen får använda olika material och tekniker får fler barn möjlighet att uttrycka sig. Olika material inspirerar olika barn olika mycket. Därför anser vi att det är viktigt att barnen får komma i kontakt med känt och nytt material.

Utforska vår omvärld utifrån barnens intresse

Vårt projekt Intryck, avtryck och uttryck – barns relation till omvärlden har för oss handlat om att barnen ska få olika intryck som lämnar avtryck hos dem som de sedan får ge uttryck för. Vi ville att barnen skulle få olika intryck ifrån omvärlden. Skogen, hemvisten och gården har varit en stor del. Men vi ville att barnen skulle få uppleva sin närmiljö och skapa sig en relation till den och för att barnen skulle kunna skapa en relation så måste de få uppleva den. Vi hade även som mål att barnen skulle synas och få en plats i samhället. Barnen är vår framtid. Därför kom vi fram till att vi skulle göra olika besök i vårt samhälle.

El-cyklarna har varit till stor hjälp i vårt utforskande av vår närmiljö, dessa har gjort det möjligt för oss att lätt och snabbt ta oss till olika platser. El-cyklarna har också gjort oss synliga i samhället. En cykel med en stor låda med 4 barn i har folk lagt märke till. Barnen har även kunnat upptäcka och se saker längs med vägen. I lådan där barnen sitter skapas det många intressanta samtal kring vad de ser. Något som har känts väldigt viktigt för våra barn är att de har fått uppleva saker tillsammans. Barnens intryck har fått större avtryck när de har fått uppleva och uttrycka vad de upplevt tillsammans. Vad barnen gör på platsen är också viktig, då det är det som har gjort den betydelsefull.

Greenscreen

Några digitala verktyg som vi sedan tidigare använt flitigt är ipaden, mobilen och projektorn. Men under denna termin har vi även utforskat förstorings-ägget och greenscreen för att skapa nya intryck för barnen. Ägget har gett oss ett annat perspektiv på insekter och kryp och vi har kunnat studera dem riktigt nära. Greenscreen har varit ett digitalt verktyg som gett oss möjligheten för att skapa ytterligare en dimension för barnen och en ny upplevelse. Vi har kunnat transportera oss till nya platser genom att plocka in olika bakgrunder.

Vi skapade en egen greenscreen. Vi satte upp grönt papper på en vägg. I och med att vi pedagoger inte arbetet med detta tidigare så fick vi testa oss fram tillsammans med barnen. Vi utforskande först genom att ta olika bilder från nätet. När vi hade kommit underfund med hur verktyget användes utvecklade vi arbetet vidare genom att plocka in barnens bilder på deras favoritplatser. Vi använde bilderna som bakgrund och barnen gick fram till den gröna väggen för att vara med. Vi tog då ett kort och barnen fick komma och titta på Ipaden för att se resultatet. Det tog lite tid innan barnen förstod att det var på Ipaden som de fick titta på för att se hur det blev. På så vis kunde barnen uppleva varandras platser och vara med i bilden.

Nu när barnen var mer bekanta med detta digitala verktyg så börja de sedan själva att utveckla utforskandet och fördjupa sina kunskaper. De provade att sitta och stå och plockade med figurer i form av till exempel bilar och dinosaurier som vi sedan fick hitta passande bakgrunder till. Vi pedagoger tänkte att detta måste vi fånga upp. Vi klädde in en kub i grönt papper och gjorde iordning pinnar med olika kryp på i ena änden.

Fokusfrågor -Månen 1 och Månen 2

Hur kan barnens möten med omvärlden breddas och fördjupas inne på förskolan?

Månen 2

Återblick

Förra terminen var barnens omvärld i fokus, de olika platserna vi besökte och de möten som skapades var det som blev viktigt för barnen. För att sedan kunna fördjupa oss i projektet kom vi fram till fokusfrågan: Hur kan barnens möten med omvärlden breddas och fördjupas inne på förskolan? De utflykter som vi gjorde med barnen väckte nyfikenhet, förundran och lust till lärande hos barnen. Barnen kunde mötas i sina olika intressen och bygga relationer både till varandra och till sin omvärld. Fokusfrågan har nu hjälpt oss att fördjupa projektet genom att när vi är ute och upplever vår omvärld funderar vi kring hur vi kan ta med oss det vi upplever tillbaka till förskolan. Hur kan vi återskapa det barnen intresserar sig för på vår hemvist så att barnen kan återuppleva och reflektera och fortsätta sitt utforskande.

Ny termin

Vårterminen började med att Månen blev uppdelad i månen 1 och månen 2. Månen 2 fick flytta in i tidigare Stjärnans miljöer. Första prioritet var då att bygga upp miljöer som skulle fånga barnens intresse och på något sätt vara igenkännande. Arbetet med miljöerna började med att vi möblerade om allt. Vi som pedagoger ville att det skulle finnas grundmiljöer som barnen har mött tidigare. Vi började med att skapa miljöerna: bygg och konstruktion, hemvrå, läshörna och en plats för projektet. För att skapa igenkänning och återkoppling till höstterminen satte vi upp tidigare dokumentation och bilder från projektet. Barnen kunde på detta vis se tillbaka på vad vi gjort och arbetat med under höstterminen. Detta var också till hjälp för oss pedagoger för att se vad vi skulle fortsätta att arbeta med under vårterminen.

I och med att utflykterna hade väldigt stor betydelse bestämde vi oss för att börja med att gå på olika promenader. Under första promenaden uppmärksammade barnen en grushög och ville stanna där. Barnen utforskade den med hela sin kropp, de kröp, klättrade, gick och sprang upp för grushögen och rullade ner för den. Vi pedagoger funderade då kring hur vi få med oss en grushög tillbaka till förskolan? Så att barnen har chans till återkoppling och reflektion kring deras upplevelse under utflykterna även på förskolan. Barnen hade då börjat att plocka stenar från grushögen vilket ledde till att vi kom på att vi kan samla med oss stenar för att sedan skapa en egen grushög. Vi alla plockade stenar och lade i

vagnen som vi hade med oss. När vi var tillbaka på hemvisten hämtade vi en limpistol för att prova att limma ihop stenarna för att skapa en grushög. Barnen limmade och satte ihop stenarna. Vi märkte dock att det inte fäste så bra som vi hade önskat så vi testade istället med flytande lim. Barnen använde penslar för att få lim på alla stenar

och efter det fick det torka. Dagen efter undersökte vi vår skapelse och vi hade lyckats att skapa en egen liten grushög.

Spindlar

Fokusfrågan har fått oss att fokusera på och fördjupa oss i vår naturmiljö på hemvisten. Under varje utflykt har vi funderat kring hur vi kan fördjupa barnens upplevelser på förskolan. Det barnen upplever under utflykterna ska de kunna uppleva även på förskolan eller i alla fall ha chans att gå tillbaka och reflektera kring deras upplevelse. Det har även tillåtit barnen att stanna upp och fokusera på vissa saker som har varit viktiga för dem. Under varje utflykt har barnen samtalat om spindlar och vi upptäckte spindelnät under en promenad i skogen. Det fanns spindelnät på olika ställen; i träden i buskarna och i blåbärriset. För att undersöka spindlarna och deras hem nätet närmare så tittade vi på en video på Youtube där en spindel spinner ett nät. Barnen började och titta på videon ifrån soffan men kröp sedan närmare väggen för att titta. Barnen skrek då när spindeln kom väldigt nära. De tittade intensivt och spänt på när de såg att spindeln skulle äta det som fastnat i nätet. Barnen benämnde flugan. För att barnen skulle få bearbeta det de sett fick barnen skapa egna spindelnät. Pedagog dukade fram svart papper och vita kitor. Barnen målade cirklar. En del barn tryckte hårt och en del tog pappret nära för att se det vita som målades. De tittade på varandra och en del tittade på de andra innan de började. En del barn drar sig upp över bordet när de tar sig an uppgiften. Vi återkopplade även till vad vi hade sett på filmen och ett barn sa då "flugan död".

Efter en till tur till skogen upptäckte barnen att spindelnäten glittrar. Hur kan vi skapa den effekten? Vi kom fram till att vi kan använda oss av glitter. I ateljén på förskolan satte vi oss för att skapa nya spindelnät. Pedagog dukade fram svart papper, lim och glitter. Barnen satt och tittade på hur pedagog gjorde. Ett barn tog limflaskan och hällde och sa "jag kan själv". Ett annat barn studerade hur första barnet gjorde. Barnet gjorde tecknet för spindel. Barnen fick till cirklar och streck som de sedan fick hälla glitter på. Barnens spindelnät sattes upp i naturmiljön. När vi satte upp dem i miljön var barnen med och kommenterade. De

sa bland annat; "waow", "titta", "spindelnät", "oj det glittrar". Vi hade lyckats att skapa effekten av att det ser ut som spindelnäten glittrar i ljuset.

Nu när vi har skapat spindelns hem så ville vi även skapa spindlar som skulle kunna flytta in i vår naturmiljö. Vi var därför tvungna att studera spindeln närmare. Förra terminen undersökte vi också spindeln och tänkte hur kan vi undersöka den på ett nytt sätt? Vi valde då att använda oss av greenscreen. Barnen var vid detta lag bekanta med hur detta verktygen fungerade då de har utforskat det tidigare så vi kom snabbt igång. Barnen valde en bild på en spindel som de ville använda. Barnen gick sedan och ställde sig i den gröna rutan och pedagogen tog kort på dem. Barnen gick sedan till pedagogen och paddan för att se hur resultatet blev. Barnen skrattar och pekar på sig själva och på spindeln på bilden. Bilderna skrev vi sedan ut och vi satte dem på golvet i vår naturmiljö.

Gråsugga

Nästa gång vi gick på en promenad i skogen upptäckte vi en gråsugga på stigen där vi gick. Pedagogen sa "titta en gråsugga" vilket ledde till att alla barnen kom fram och tittade. Barnen satte sig på marken för att studera den närmare. Ett av barnen lade sig till och med ner. Barnen sa kommentarer som "titta", "gråsuggan", "oj", "waow". Pedagogen frågade barnen om vi skulle ta kort på den och barnen svarade ja.

Vi använde då mobilen för att ta kort. Vi zoomade in riktigt nära så att vi kunde få en bra närbild. Vi upptäckte då att den hade som ett mönster på ryggen. Den hade gula prickar på båda sidorna av kroppen. Barnen upptäckte också att den var brun och hade 2 spröt. Barnen satt länge och tittade på den och följde efter den när den gick. Barnen började lägga fram små pinnar och löv i dess väg. Vissa klättrade den över och andra så stannade den upp och bytte väg. Barnen sa då "titta den går", "oh nej", "den svänger", "den går över".

När vi var tillbaka på förskolan så googlade vi på gråsuggor och upptäckte att det var en murgråsugga. Vi skrev ut bilder på gråsuggan som vi även tog med oss in i ateljén. Barnen fick måla egna gråsuggor. Ett barn målade på ett litet ställe med penseln, ett barn duttade med penseln och ett barn målade på hela pappret. Några av barnen samtalade med varandra under tiden som de målade. De sa bland annat titta, måla, gråsuggan. Barnen integrerade och skrattade tillsammans. Vi satte upp bilderna de målat på väggen. Vi satte dem på ett ställe där vi hade några andra bilder på gråsuggor, barnen upptäckte dem. De tittade och jämförde det de målat och det som fanns intill. De pekade och kommunicerade.

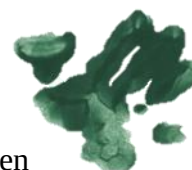
För att fortsätta arbetet med gråsuggor valde vi att barnen skulle få skapa gråsuggor i lera. En av pedagogerna visade barnen bilderna på gråsuggan och tillsammans samtalade vi om gråsuggan och hur den ser ut. Efter det tog pedagogen fram leran och delade upp den så att alla barnen fick var sin liten bit av lera. När alla barnen hade varsin lera började barnen först med att klämma och känna på den. Ett av barnen tittade på sina fingrar och såg att de hade blivit bruna av leran. Barnen börjar sedan skapa egna gråsuggor.

Alla barn fick utifrån sina egna förutsättningar skapa egna gråsuggor utifrån hur de själva upplevde dem och såg dem.

Barnen upptäckte olika saker hos gråsuggorna som de sedan försökte efterlikna med hjälp av leran. Några av barnen arbetade fram ben som gråsuggorna hade och ett annat barn efterliknade gråsuggans ryggtavla. Ett annat barn använde handflatan och tryckte med för att platta till leran. När barnen var färdig med sina gråsuggor lät vi dem torka.

Vid nästa tillfälle fick barnen färglägga sina gråsuggor. Vi diskuterade tillsammans fram att gråsuggan var grå och brun. Färgen grå hade vi inte i ateljén så barnen

fick själva blanda till den med vit och svart färg. Barnen tittade noga på hur färgerna vit och svart blev till grå. Efter det fick de välja pensel alla valde liknande pensel med långt och smalt skaft. Vissa av barnen tog penseln och doppade direkt i färgen och började måla. Ett av barnen utforskade penseln genom att känna hur den kändes att måla med den i ansiktet. Ett annat barn höll i gråsuggan och målade på den, de andra barnen lät gråsuggan ligga kvar på tallriken under tiden de målade den. Efter det att några av barnen började känna sig klara med uppgiften började de att titta på varandras gråsuggor. Barnen lade då märke till att några av barnen hade valt brun och några andra hade valt grå.

Gråsuggorna som barnen skapat fick sedan flytta in i vår skogsmiljö. I miljön har vi ett vattenbord fylld med mossor och annat material från skogen och där i gösade barnen ner gråsuggorna. Ett av barnen tog en av gråsuggorna och tryckte ner den i mossan och sa "här ska den bo".

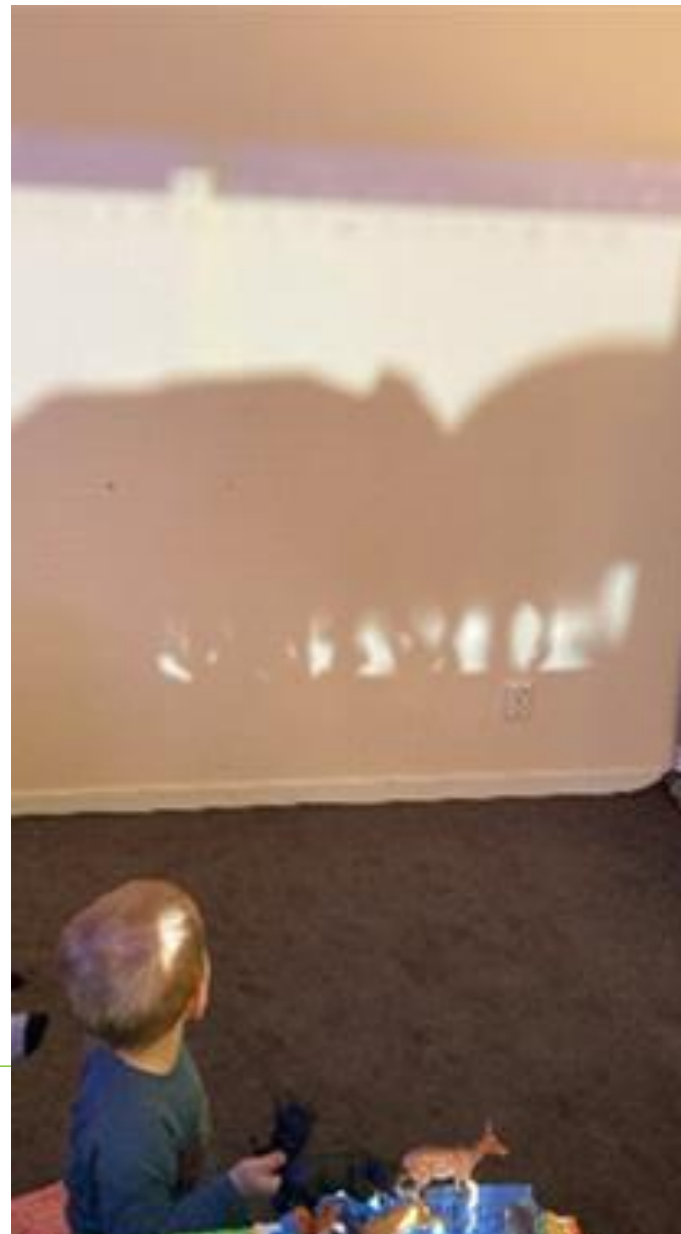

Skogens djur

Barnen visar intresse kring flera olika. I skogen har vi även undersökt olika spår som barnen har hittat och vi har tillsammans försökt lista ut vem de spåren hör till. Vi har även gjort egna spår genom att göra avtryck i lera med olika saker för att efterskapa olika spår. Vi har testat med dinosaurier och de olika skogsdjuren som vi har i vår skogsmiljö som har lämnat olika spår i leran. Barnen tog ett av djuren till exempel vargen och tryckte ner dess tassar i leran vilket skapade tassavtryck i leran. Barnen tittade på djuret och dess avtryck som den lämnade efter sig i leran. Många av barnen tryckte flera gånger så att leran blev full med en massa olika spår.

Vi har även undersökt olika skogsdjur med hjälp av deras skuggor. Vi använde oss då av projektorn som fick stå och lysa mot väggen. Efter det tog pedagogen fram de skogsdjur som vi hade i vår skogsmiljö och ställde fram dem framför projektorn vilket skapade skuggor på väggen. Barnen satt i soffan och tittade och benämnde de olika djuren som de såg. De sa "varg", "räv", "rådjur". Efter att vi hade tittat på några av djuren gick några av barnen fram och tittade närmare på skuggan och ställde sig i den. Barnen testade att ställa dit egna djur. Ett av barnen ställde fram alla djur ifrån skogen som vi hade vilket skapade skuggor av massa ben. Barnen fick även testa att måla i dessa skuggor.

Vi tog fram tuschpennor som barnen fick använda för att måla med. Barnen står mitt i skuggorna och målar efter sin egen känsla. Något av barnen följer skuggorna av ett av djuren medan ett annat barn fyller i själva skuggan med färg. Barnen fastnade lite extra för älgen och rådjuret. Barnen beundrade hur deras horn skapade spännande skuggor på väggen. för att fånga upp detta intresse hos barnen målade en av pedagogerna ett älghuvud och ett hjorthuvud med horn. Barnen fick sedan färglägga dem med hjälp av svampar och färg. Barnen diskuterade med varandra och med pedagogen under tiden de målade. De pratade om vad det var som de färglade och om deras horn. När huvudena var färdiga satte vi och barnen upp dem i vår skogsmiljö. Vi googlade på hur höga de var i mankhöjd för att sätta upp huvudena på en realistisk höjd för att barnen skulle kunna jämföra sin egen längd ed älgen och hjortens. Barnen benämner under tiden att det är en "älg" och en "hjort". När vi väl fått upp dem jämför barnen och samtalar tillsammans. Ett barn upptäcker att älgen är större än hjorten. Ett annat barn säger "jag är lång".

Fåglar

Under en promenad till skogen så visade barnen intresse för fåglar. Ett av barnen stannade upp och sa "lyssna". Vi stannade då upp och lyssnade på fåglarnas sång. Barnen upptäckte även fåglar som hoppade på marken intill oss när vi åt frukt. Ett av barnen försökte då smyga fram till dem men de hoppade bort så fort vi kom nära.

Vi gick till skogen igen som fågelskådare. Direkt när vi kom in i skogen möttes vi av fåglarnas sång, vi stannade och lyssnade till fåglarna. Pedagogerna frågade barnen om de hörde? Ett av barnen pekar då uppåt och säger "uppe", "där". Flera av barnen pekade på träden och tittade upp i trädkronorna. Pedagogerna frågar då "vad tror ni de säger?" "Till himlen" säger ett av barnen och flera av barnen upprepar "uppe i himlen", "där" säger ett barn och går mot ett träd. Barnens diskussioner fortsatte om vad det är som fåglarna säger. Några av barnens kommentarer var: "den vill ha äpple" och "den vill ha godis". Vi såg ingen fågel förrän vi var på väg hem, då flög en fågel förbi. Ett av barnen såg det och sa "titta fågel".

För att utforska fåglar vidare har vi tittat på olika klipp med fåglar på Youtube. Vi har bland annat tittat på fåglar som äter. Barnen funderar mycket kring vad de äter. Ett av barnen trodde att det var stenar och ett annat barn säger; "fåglarna äter frön". Vi tittade även på en video där en fågel drar upp en mask ur jorden. "Åh nej masken" utbrast ett barn, "den äter masken" fortsatte barnet och tittade vidare på fågeln.

Vi arbetade vidare med barnens intresse för fåglar genom att barnen fick måla till ljudet av fågelsång. En pedagog dukade fram med färg och penslar i ateljén och satte på fåglar som sjunger. Barnen lade direkt märke till deras sång när de klev in i ateljén. De stannade upp och sa "lyssna". Efter det så satte de sig vid bordet. Barnen försökte lokalisera vart ljudet kom ifrån. Pedagogerna visade att ljudet kom ifrån ipaden. När barnen sett vart ljudet kom ifrån kunde de börja måla. Ett av barnen sa "jag målar pippi", "jag målar stor och liten pippi". En del av barnen målade i takt till ljudet. Ett barn som inte velat vara i ateljén kom igång även om ena handen var på stolen. En del barn benämner färgerna och de benämner de även på engelska. Barnens målningar har även de satts upp i vår naturmiljö. Barnen har reflekterat över sina egna verk och även de andras. "Den är min och den är din" sa ett av barnen som tittade på målningarna tillsammans med ett till barn.

Änder

För att barnen skulle få undersöka och titta på fåglar på riktigt nära håll tänkte vi att vi cyklar till badhusparken för att det brukar det alltid finnas änder. Vi packade med oss lite fågelmat och tog cyklarna och cyklade fram mot centrum. Barnen var ivriga på och komma ur cykeln. Vi hjälpte alla barnen ur cykel och barnen gick direkt fram till ån. Ett barn såg då en and som stod och sov vid kanten av ån. Barnen sa då "pippi". De andra barnen gick längre fram till ån för att se anden. De pekade på fågeln. När vi stod där längs med ån kom det en till and simmande mot oss. Vi tog då fram maten och kastade den till änderna. Då kom det direkt flera fåglar. Fiskmåsar, duvor och kajor. Barnen gick fram och tillbaka längs med ån för att titta på fåglarna. Det var fåglar runt om oss. Barnen tittar upp i luften och ser fåglar som flyger. Barnen fortsatte och pekade på de olika fåglarna. Efter en stund kom änderna upp på land och gick efter barnen. De kom så nära så vi hade kunnat röra vid dem. Barnen ville ge dem mer mat men den var slut. De tog gräs och kastade till dem men det ville inte änderna ha. Barnen studerade änderna på olika sätt. Ett av barnen lade sig ner och kollade på dem när de gick.

Barnen pratade mycket om änderna som de mött på utflykten, för att tillföra änder i vår naturmiljö skapade vi en gemensam stor and. När barnen kom in i ateljén hörde de direkt ljudet av änder.

Pedagogen hade satt på ljudet av änder för att återskapa upplevelsen från vår utflykt till parken. Barnen stannade upp och lyssnade.

Ett barn sa "Pippi" ett annat barn sa "ankan". Efter det tog de på sig förkläden och gick fram mot ett stort vitt papper som pedagogen lagt ut på golvet. Pedagogen hade även dukat upp penslar och färg. Barnen kom igång direkt. De blev engagerade av ljudet. När de målade sa de; "nu målar jag näbben". Barnen samtalade med varandra och kom fram till att näbben är ankans mun. De reflekterade kring sitt besök i badhusparken och deras möte med änderna där. Barnen hade sett änderna använda näbben för att få i sig maten som de hade gett dem. Barnen valde färg själva och några av barnen benämnde färgerna som de valde att måla med. Barnen var indelade i olika grupper när de var i ateljén.

Barnen satt nära tillsammans och målade, de drogs till varandra. Vi såg koncentration, de låg och målade och förhöll sig till bilden. De funderade på hur de skulle få med allt. De benämnde att jag ska måla magen och jag ska måla foten. Den första gruppen målade och sen tog den andra vid.

Den andra gruppen målade och tittade på varandra de smakade och drog med penseln fram och tillbaka över pappret.

Med hjälp av ljudet av änderna så blev introduktionen till vad barnen skulle göra väldigt kort, när vi iscensätter med ljud och dukar upp materialet till barnen så kommer de igång med uppgiften väldigt fort.

Avtryck hos barnen

Allt detta arbete har lett till en miljö som under hela terminen har varit levande för att barnen har tillfört material och skapelser som har varit viktiga för dem. Barnen har på så sätt fått en plats som de hela tiden kunnat gå till och återuppleva saker från våra utflykter. Barnen har tillsammans med varandra och med oss pedagoger kunnat reflektera.

Miljön har fungerat som en mötesplats för barnen och vi pedagoger har sett att det har skapat möten bland barnen som inte annars hade mötts på det sättet.

De djuren som barnen har mött på våra utflykter och promenader har vi undersökt och utforskat på olika sätt. Våra utflykter har också skapat möten för barnen. Vi har mött samhällsmedborgare som har varit nyfikna på vad vi har gjort. Barnen har gladeligen berättat om vad de gjort vilket har lett till att barnen har blivit synliga i samhället. Barnen har fått chansen att uttrycka sig då vi har testat på flera olika sätt att uttrycka oss på. Vi har använt oss av metoder som vi tidigare har gjort men även testat på nya. Greenscreen har flera av barnen mött tidigare och därför har vi försökt att hitta nya sätt att använda det verktyget på. I ateljén har barnen fått testa nya verktyg som svampen för att måla med. Vi har upprepat och testat flera gånger för att barnen ska få chansen att bekanta sig med det som är nytt och våga testa själva. Barnen som vid första mötet med nytt material har varit avvaktande har på så vis fått chansen att se det flera gånger och på så vis själva vågat prova tillslut. De digitala verktygen har fascinerat många av barnen och de tycker att det är spännande att arbeta med dem.

Barnen har utvecklat ett varsamt förhållningssätt och förståelse för sin omvärld, naturen och dess liv genom att de har fått uppleva den på nära håll.

Alla barnen har fått ta del och vara en del av sin omvärld och skapat sig en egen uppfattning om den. Barnen har också utvecklat en nyfikenhet för deras omvärld. De vill upptäcka den. Så fort vi har nämnt för barnen att vi ska gå på utflykt eller cykla så har de visat glädje och börjat spekulera kring vart vi ska. De visar även hela tiden en ivrigast för att upptäcka nya saker. De är vetgiriga och frågvisa om saker som de upptäcker. Cykelturerna har även lett till att vissa barn som inte uttrycker sig muntligt annars har hittat saker som de vill samtala om. När barnen sitter i lådan på cykeln kan de fokusera på saker som de ser runtomkring. Det har lett till mycket samtal kring vad de sett. Ett barn som inte annars pratar mycket utbrister under en cykeltur "titta lastbil, min pappa kör lastbil".

Delaktighet

I och med vi nu lever i en annorlunda tid med Covid-19 så har vi fått vara kreativa och hitta nya vägar för att göra vårdnadshavarna delaktiga i sitt barns utbildning här på förskolan. Vår lärplattform Delta har fått en stor betydelse för att vi ska nå ut till våra vårdnadshavare. Vi har flitigt under terminen använt oss av forumet diskutera där vi lagt ut vad vi har gjort under veckan för att vårdnadshavarna ska få inblick i vad vi gör. Vårdnadshavarna har sedan återkopplat det de har sett med

sina barn och med oss på förskolan. I detta forum har även föräldrarna chansen att kommentera inlägget.

Vi har även startat ett konto på Instagram efter att vårdnadshavare har efterfrågat det. Instagram har gjort det enkelt för oss, där når vi ut till vårdnadshavarna med vad som händer här på förskolan. Vi har i korthet beskrivit vad vi gjort och lagt ut bilder på det vi gör. Detta har även lett till att vårdnadshavarna har velat gå in på Delta för att läsa mer ingående om vad vi har gjort. De vårdnadshavarna som har Instagram får upp det i sitt flöde och behöver på så vis inte logga in och ta sig fram flera olika steg för att se vad vi lägger ut och den enkelheten har varit uppskattad av vårdnadshavarna. Barnen har även egna loggböcker på lärplattform där vi pedagoger lägger ut bilder som visar på barnens utveckling. Dessa loggboksinslag har fått en mycket stor betydelse för vårdnadshavarna och för deras insyn i sitt barns utveckling. Vi har även valt att göra fler inlägg per barn för att skapa mer insyn för vårdnadshavarna i och med att de fysiska mötena har minskat.

Pedagogernas processer

Vår roll som pedagoger har under projektet varit att vara nära barnen och lyssna in vad det är de är intresserade av och vad som är viktigt för dem. Att vara med dem och upptäcka tillsammans med barnen har varit viktigt för oss för att kunna ta vara på deras på det de säger och kunna utmana deras tankar vidare så att det blev meningsfullt för barnen. Vi har medvetet valt att arbeta med att upprepa saker och testa olika metoder för att uttrycka sig som vi gör för att barnen ska få de bästa förutsättningarna för att utvecklas, leka och lära.

I vår närhet med barnen har vi kunnat bygga upp tillitsfulla relationer till barnen så att de ska känna sig trygga och vågar uttrycka sig och få god självkänsla. Med goda relationer som grund har barnen vågat öppna sig för oss pedagoger för att de vet att vi tycker att de är viktiga, deras tankar och åsikter är viktiga. Utifrån deras tankar har vi sedan utformat innehållet i undervisningen. Reflektionen har varit till stor vikt för att undervisningen och innehållet i verksamheten. Det är genom reflektionen, dokumentation, uppföljning, utvärdering och analys som har fört projektet framåt. Under reflektionen har vi även fått syn på vår roll som pedagoger och hur vi behöver arbeta för att se till varje barns utveckling och att de utvecklas.

Projektet Intryck uttryck avtryck - Barns relation till omvärlden har varit ett projekt som har varit givande för oss pedagoger då det har varit lätt att följa barnen i deras intressen. Det har varit roligt att följa barnen i deras resa och varit en del i deras relationskapande till omvärlden. Det är också därför vi ser framemot att fortsätta att arbeta med samma projekt kommande läsår. Barnens tankar och funderingar kring deras omvärld har vi pedagoger tagit vara på och tillsammans med barnen utforskat vidare på olika sätt. Vi har velat ge barnen många intryck i form av möten med olika platser och gett dem möjlighet att uttrycka sig och skapa egna berättelser på olika sätt så att upplevelserna har skapat avtryck hos dem.

Månen 1

Djuren är huvudspåret

Vi startade med sagan om Max napp. En pedagog berättade sagan genom flanellografbilder på en tavla. Där såg vi barnens intresse och gensvar. De härnade djurens läten och handling genom rörelser och barnen fick känna, peka och kommunicera på sitt sätt i berättelsen och genom bilderna. De ville återberätta bokens handling. Det pågick en längre stund. Några barn tog mer plats än andra, andra barn tittade mer och log och var med. Bilderna från boken fanns tillgängliga under förmiddagen och senare vid flera tillfällen. Aktiviteten pågick så länge barnen visade intresse. En pedagog fanns hela tiden med i barnens möte med berättelsen. Vi såg att igenkänning är en framgångsfaktor. Barnen visade att de lärt sig genom att härma tecken, ord och hur djuren låter.

Vi pedagoger uppmärksammade att barnen visade ett stort intresse när det gäller djur, särskilt husdjur. Vi sjöng tillsammans om fler djur än de som var i sagan. Vi tog fram ladugården för att ytterligare belysa för barnen, hur bor kossan, fåret, grisen och hästen.....

Förmåga att använda och förstå begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld Lpfö 18

Djur i miljön och dokumentationer

Vi skapade en miljö för bondgårdsdjur. Där fanns ko, häst, gris, får, höna, tupp, hund och katt. Det fanns också en ladugård och lite naturmaterial. Vi koncentrerade oss på att bara ha bondgårdsdjur och husdjur i miljön. Vi ville att barnen skulle möta just de djuren som vi har i vårt projekt inte tex elefanter och dinosaurier mm. Vi pedagoger valde att ha med ”mamma, pappa och barn” som representerade djurens familj. Vi erbjöd flera djur av samma sort så att barnen hade möjlighet att jämföra likheter och olikheter. Barnen uppmärksammade olikheter med att tex. visa fram den lilla, minsta djuret. Vi bekräftade och sa – Ja det är ”grisbebis”. Vi pedagoger upplever att det är en framgångsfaktor att ha flera i det här fallet djur av samma sort för de gynnar leken. Många gånger vill

barnen ha samma saker och då uppstår det ofta konflikter. Vill barnen ha samma djur i leken så finns den möjligheten. Vi ser glädjen hos barnen när de tex jämför vilket djur de har i handen. Ett barn kan visa upp en gris för en kompis och samtidigt låta som en gris. Vi pedagoger har då ofta observerat att något annat barn kan plocka upp en gris, tar kontakt och säger en gris om språket finns annars kanske även de barnet härmar grisen. Vi kan se hur de samspelar. Barnen jämförde djuren både för sig själva och tillsammans med varandra.

I miljön har vi förstärkt djurens olika läten med hjälp av ipaden Vi pedagoger är med i miljön och tillsammans med barnen, bekräftar vi vilket läte vi hör till vilket djur? Vi förstärker med ord och tecken.

Barnen lyssnar intresserat, härmar lätet eller vill visa att de kan och känner igen genom att plocka fram tex en gris. De vill visa på sammanhanget.

Miljön har stöttat barnens lek och utveckling. De leker och möter djuren. De står vid bordet och förflyttar djuren i miljön.

De packar ner djuren i en burk eller en vagn och tar med dem överallt i miljöerna. Djuren blir ett med dem själva, de är med dem i hela leken överallt.

Flera av barnen vill gärna ha med något djur i handen när de ska byta blöja, vill ogärna släppa det ifrån sig. Vi hör fler barn göra djurens läten, benämna djuren med ord osv.

På väggarna i miljön finns det djur som barnen har skapat, målat och bilder från greenscreen. Barnen tittar ofta på bilderna tillsammans och kommenterar vad de ser. Vilket djur och vem det är i gruppen som är med på bilden.

Vi hör fler barn benämna varandras namn eller pekar, jämför, ser likheter.

Intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa. Lpfö18

Målade av djur

Vi har projicerat upp de olika djuren och målat av dem.

När vi projicerade upp hästen, valde vi ett foto från vår utflykt till Bölaholm. Vi målade av konturerna. Vi tog ner den och satte den på ett stort bord i ateljén. Där fick två barn i taget måla hästen. Vi tittade på bilden på hästen och pratade om vilken färg hästen hade. Vi tog fram brun färg och penslar av olika slag i olika tjocklek. Barnen tog sig an färgen och doppade penseln i färgen och målade olika delar på hästen. De tittade på pedagogen. Pedagogen var med och målade och benämnde de olika delarna på hästen och levandegjorde det vi gjorde. När vi målade fåret tillförde vi hur fåret låter från ipaden. Den gången fick barnen måla var sitt får som vi sen satte upp på väggarna runt vår "djurmiljö" som en fårskock.

Vi såg att barnen visade igenkänning och glädje över när de hörde fåret.

Möte med djur i omvärlden inne och ute

En av pedagogerna visade sin häst i sin mobil för barnen. Vi såg ett direkt intresse och gensvar från barnet. Vi använde oss av bilden i vår utbildning och barnen kopplade hästen till just den pedagogen. De andra pedagogerna tillförde bilder på sina djur hemifrån och bidrog med in i utbildningen. Barnen benämnde och kopplade ihop djurbilderna med respektive pedagog som tagit med fotot på djuret.

Vi cyklade till Bölaholm. Vi ville möta hästen i verkligheten. Varken barn eller hästar blev rädda.

Vi kunde se i barnens ögon en fascination över att få se hästarna i verkligheten.

De pekade på hästarna och log igenkännande. Barnen fick komma fram, de klappade och gav hästen gräs.

Vi bad vårdnadshavarna skicka foton på djur som för barnet är igenkända, egna eller andras djur. Dessa foton använde vi som bakgrund till greenscreen. Barnen fick "besöka" sin egen bild eller kompisens foto digitalt. Barnen fick själva välja foto. Vi skapade en vägg tillsammans där vi samlade alla foton. Vi ser att barnen står där och pekar och jämför. De benämner vem de ser på bilden eller pekar på just den kompisens som är på bilden. De benämner djuret, både genom vad de heter eller djurets läte.

Väggen har betytt mycket för barnen i gruppen, särskilt i deras möte och kommunikation med varandra och med oss. När barnen lämnas på morgonen kan vi som pedagoger ta "dokumentationsväggen" till hjälp för att skapa samtal kring det de känner igen där. Barnen kommunicerar ofta med sina vårdnadshavare genom vår dokumentationsvägg från greenscreen bilderna på dem och djuren. Ett av barn uttryckte till sin mamma hemma att hon ville vara med på kort tillsammans med en av kompisarnas katt. Detta berättade mamman för oss så vi kunde möta barnets önskan.

Själva aktiviteten att ta greenscreen foton har för flera av barnen blivit en igenkännande aktivitet. För några av barnen var det svårt att förstå vad som var på gång. Vi testade att använda oss av stativ och vända ipaden som när man tar selfiebilder. Det fick barnen att stanna upp, bli nyfikna och undra, vad händer? Är min katt med på ipaden och sitter jag där med på fotot också?

Barnen pekade glatt igenkännande.

Vårdnadshavares delaktighet

Vi fick hjälp av vårdnadshavarna att skicka bilder av djur, egna eller andras. Viktigast för barnen var igenkänningen och med de personliga fotona. Vi har haft stor användning av korten då de fungerat som bakgrund till greenscreen.

Barnen har visat att de är stolta över sina bilder. Om de önskar får de ta med en bild hem.

Det har skapat en länk till hemmet.

Vi skickar sms med bilder eller film till vårdnadshavarna för att hålla relationen mer levande. De har visat med stor glädje att de uppskattar det och vi som pedagoger vill visa vad barnet gör hos oss. Vi har instagram också som ett sätt att kommunicera och bjuda in vårdnadshavarna i vårt arbete. Många av dem kommenterar att de sett och visar ett intresse och en nyfikenhet över vår verksamhet. De ställer ofta följdfrågor när de hämtar sitt barn och vi kan lättare beskriva vad vi gjort under dagen.

Pedagogernas processer

Som pedagog är det härligt att se hur ett gemensamt projekt sammanför en barngrupp. Flera av barnen har liknande intresse och förstår varandra fort genom att bara visa upp ett djur för en kompis och ofta tar kompiserna i sin tur fram ett djur och visar.

Vi pedagoger befinner oss alltid nära barnen. De behöver den tryggheten. Vi är närvarande med hela kroppen, viktigt med ögonkontakt. Vi bekräftar barnen när de vill visa något. Vi hjälper dem att sätta ord på vad det är vi ser och upptäcker. Vi känner/visar glädje tillsammans över det vi gör och lär oss.

Vi har inte skyndat fram i vårt projekt utan vi vill att alla ska få chansen att vara med.

Upprepning och återkoppling har varit vårt mantra.

Vi ger dem tiden.

Vi har haft mycket hjälp av det digitala. Hjälpt oss pedagoger att förtydliga det vi menar. Eftersom det är svårt att komma ut och se djuren i verkligheten, har vi fått uppleva dem digitalt istället. Vi har också kunnat få ta del av djur som barnen har hemma, genom de foto som vårdnadshavarna har skickat till oss. Vi har filmat det som sker, det har vi sedan delgivit till vårdnadshavarna. Det har varit uppskattat. Vi känner att vi har skapat goda relationer. Vi har också använt filmerna till vår egen reflektion. Där har vi observerat lärande och utveckling hos barnen, särskilt bra har det varit när vi pedagoger har funderat lite extra över något barn och då kan se att det skett en utveckling.

Nu kan vi se vinsten i det när vi observerar barnen. De är positiva och glada, vågar ta för sig och upptäcka och undersöka. Vi pedagoger är tillåtande tex när de vill utmana sig själva, tex klättra upp på bänken när de vill se ut. Barnen kan sitta mitt i miljön leka och undersöka. Vi pedagoger är med och uppmuntrar och bekräftar barnen i deras lärande.

Vi vill att de ska kommunicera. Svara ja eller nej om de tex vill ha mer smörgås. Nu är barnen mycket mer tydliga med vad de vill.

Vi har provat att ha fler saker av samma sort vid andra tillfällen. Efter en litteraturstudie som vi deltagit i skrev författaren om just det. Det gynnar leken och barnen kan också jämföra likheter och olikheter.

Vi reser i tid och rum- Kometen 3–4

Inledning

Vi skapade några miljöer som en start. Vid mötet med de nya barnen innan semestern så skapade vi en relation med barnen och skapade en förståelse för vad som var viktigt för barnen där de var innan. Hemvrån gjordes iordning med mer kastruller burkar vispar. Projektbord skapades för att synliggöra det som kommer in i projektet. material och miljöer har fått växa fram. Miljöerna introducerades för barnen. Naturrummet har blivit viktigt för dem, där har vi placerat lego de bygger mycket och speglarna stöttar byggandet. Där finns möjligheter för barnen att utforska naturmaterial med olika verktyg.

Under hela läsåret har miljöerna förändrats och mött barnen där de är i sitt utforskande, vi skapar som små öar med material.

Vi ser ett stort intresse för fordon och har skapat en miljö. Ateljén har barnen fått möta med färg och kol.

Vi var i skogen och besökte den som en första plats. Skogen ligger nära oss och det finns många trevliga platser att besöka där, därför valde vi det som ett första kliv utanför förskolan. Vi gick i flera omgångar med olika barn för att se vad de uppskattade och vad de gillade att göra och vad de samtalade om. Vi tog bilder och tog med en del material tillbaka till förskolan. Vi tog sedan plats i ateljén, tog ett stort papper som vi la ut på golvet, vi projicerade samtidigt upp en bild på när vi var ute i skogen. Vi skrev barnens tankar kring materialet med kol på ett stort papper. Vi plockade fram och erbjöd barnen vattenfärg, flaskfärg och kol..

Vi arbetar med projektet på olika sätt under alla dagar, däremot delar vi upp oss i våra grupper grön och blå när barnen presenterar sina bilder för sina kamrater. och byts om att använda miljöerna, vi använde oss av dokumentationskameran för att visa barnens bilder vid presentationerna. Vi har även använt dokumentationskameran för att visa bilderna under dagen. Barnen kommer och går och pratar om sina bilder och varandras bilder. Barnen har varit stolta över sina bilder och att få presentera sina bilder. Barnen har kommit med i projektet både med sina egna bilder och de andras bilder. Vi ser att presentationerna med bilar och båtar har skapat ett intresse hos alla barnen.

Vi har gett barnen möjlighet att möta olika platser runt i vår omvärld. Vid uppstarten var vi vid fornparken och mötte Pettson och Findus. Det lever kvar när vi går förbi fornparken vill de stanna till där och knacka på dörrarna och prata om Pettson och Findus.

Projektets gång hösten

Vi startade upp vår projektvägg på vår hemvist där barnens bilder kom upp undan för undan. Barnen var nyfikna på varandras bilder och samtalade med varandra om vad som fanns på deras bilder

Vi ser att platser har blivit något vi håller på med. Barnen är delaktiga. De har tankar och idéer om vart de vill gå till för plats.

På barnens önskan har vi gått till olika platser. Vid lekplatsen på Baldersgatan provade barnen olika nya utrustning som fanns där. Vi fick komma till korttids och prova alla deras saker på deras lekplats. Vi har alla pratat om platser och vart de ligger. Vi gick spontant till utegymmet, där blev det en upplevelse där barnen upptäckte med hela kroppen, benämnde flera matematiska begrepp. Att utmana kroppen har även gymnastiken stöttat barnen i att få göra. De provar ribbstolarna, ringarna, lianerna, fotboll, bandyklubbor och bollar, frisbee.

Teatern som barnen fick uppleva i gymnastiksalen på Prästgårdskolan betydde mycket för barnen, de talade om den efteråt. Teatern handlade om vilket djur som hade råkat bajs på mullvadens huvud vilket gjorde att barnen spekulerade kring det under teatern och även efter. Ett av barnen hade önskat hemma att de skulle skicka ett kort på deras hunds bajs 😊

Ett spår som har blivit stort i gruppen är fordon. En del barns bilder har bidragit till detta. De bygger fordon med lego med extra hjul. Ett barn räknar upp bilmärken, flera av barnen hänger på.

De skapar lekar kring att åka både bil, husbil och båt och bygger upp så att leken kan starta.

Ett barn hade stora däck på sin bil på bilden, barnen började prata om hur olika däck ser ut. De började prata om att flygplans däck är små. Vi började utforska hur ett flygplan fungerar med att däcken åker upp och hur det ser ut inne i planet. Är det hur tekniken fungerar de är nyfikna på?

Vi gav 7 barn som hade lite extra intresse för fordon ett studiebesök på Åkessons bil för att koppla ihop deras projektbild med verkligheten. Vi förberedde barnen på besöket och de visade stort intresse för att gå dit. Besöket blev också väldigt lyckat. Vi fick en rundvisning av en personal och barnen stannade till och gick iväg och kollade på olika fordon som de fann intresse för.

Bilderna i hallen (både via projektorn och utskrivna bilder på White boarden) finns som en hjälp till återkoppling för både barn vårdnadshavare och pedagoger, särskilt nu när vi inte är inne lika ofta på hemvisten. Vi märker att barnen går dit själva och sätter sig där och berättar för varandra och pekar. De lägger sig och tittar tillsammans. Vi upplever att det är av betydelse hur och att vi har bilder, saker och information som visar att vi arbetar med platser.

Vi såg att våra barn har visat ett intresse för 5 ans karta. Barnen stod där och pekade på olika platser på den och hur de förflyttar sig emellan.

Barnen stod där och pekade på olika platser på den och hur de förflyttar sig emellan.

Vi har fått en karta som vi har satt upp nu som vi ska börja använda utifrån alla platser barnen varit på. Kartan har nu suttit uppe i några veckor och vi har introducerat den i samband med ett besök som låg nära förskolan (skateparken) och så gjorde vi en jämförelse på när vi varit i centrum där vi gick långt bort.

Miljöerna har utvecklats som små öar.

Vi har utvecklat läshörnan/samlingshörna. Vi ser att barnen läser där själva och ber om att få läsa. Boken om Alfons kopplat till friends har blivit populär, en bok om "Mallan börjar förskolan" vill de läsa ofta. Barnen går dit lägger sig och vilar. Bordet där de ritar, magneterna, bordet med duplo.

Fokusfrågor

Hur ser Götene ut och hur långt är det mellan platserna? Hur kan man mäta avstånd?

Bilen

Vår bil som vi har idag, var från början en bokhylla som vi inte hade användning av. Barnen lekte i den ofärdiga bokhyllan efter att vi lagt den ner på golvet. Många fick plats och den blev till buss, bil och tåg ganska snabbt.

Genom att återanvända bokhyllan till en bil har vi tillsammans med barnen lärt oss att återanvända material till någonting användbart, någonting som man får glädje av i en annan form.

Fordon som bilar, båtar, motorcykel, moped fascinerar många barn av, det är barnens projektbilder som vi presenterade främst under höstterminen som har lett fram till intresset av fordon. Vår bil utgör en stor del av barnens vardag. Här kopplas fordon och platser samman.

Vår bil står i dag placerad på torget. Det var ingen given plats från början utan vi har provat oss fram. Barnen använder bilen dagligen. Bilen är olika bil-modeller, ibland är den en cadillac, volvo, bmw etc. samt även ett tåg. Barnen samtalar och bestämmer med varandra viken bil som de åker i för "tillfället". Vi har tillfört nycklar, däck, ljus, registreringsskylt och säten som barnen kan använda som rekvisita i leken. Barnen är kreativa i sin lek, de fantiserar och leker vad bilen ska vara för något för dem i leken. Vi hjälper barnen att projicera upp olika resor på väggen där de kan "resa" i leken. Vi märker att barnen reser till platser som de har någon koppling med. LEK-KARTA

Motorernas funktion

Vi har varit på besök hemma hos en pedagog som har en båt med en utombordsmotor på.

Vårt syfte var att visa barnen en båtmotor i verkligheten, då vi redan tittat på bilmotorer på Åkessons bil. Flera av barnen samtalade kring propellerns uppgift. "Den snurrar i vattnet och då åker båten framåt"

Utifrån barnens samtal blir motorernas funktion en viktig samtalspunkt (en fördjupning) Många barn vill och kan berätta HUR man ska göra och VAD som händer. Ett barn förklarar hur man sjösätter en båt från trailer ner i vattnen.

Barnen berättar också om sina önskemål och drömmar "När jag blir stor ska jag ha en rosa racerbil". "O jag ska ha en rosa moped" "Den röda bilen ska jag ha" Dessa barncitat har fått en plats på torget där bilen står, där vi nu börjat samlat ihop vårt projekt. Här reflekterar vi ihop med barnen om processer som vi haft och även nya tankar och funderingar som kommer till.

Varje dag ser vi nya barngruppskonsultationer som sitter i bilen och är på väg någonstans...

Vi har fixade till två kartonger som vi skulle använda som prototyp av de två motorer som barnen har intresserat sig av mest. (bil och båtmotor) Syftet med det var att tillsammans med barnen fylla dem med det som ev. finns i ...? (alltså vad barnen tror att det finns för något i) Vi formade olika delar av motorer med lera. Ett av barnen sa efter en stund "Vi behöver något svart som ska vara kablarna" Kablarna tillverkades av svart gummiband. Bilder på olika motorer som vi har jobbat med och samtalat kring med barnen sitter upp på vårt torg. Barnen gissar och pekar på bilderna på vilka motorer som hör ihop. Även bilmärkena är populära. De känner igen vilka bilmärken som deras föräldrar kör.

Kartan

Tillsammans med barnen har vi besökt olika platser i Götene, barnen har fått bekanta sig med dessa platser, hur långt bort från förskolan dessa platser ligger samt att vi har fått igång en diskussion bland barnen där vi bland annat diskuterar hur olika fordon fungerar och hur deras motorer ser ut.

Under en vistelse till skogen ritade ett barn i snön, det är en karta.

Barnet pekar och förklarar för oss alla andra att

"här är vi nu och här har vi gått" och

"här ligger förskolan och här är skogen".

Detta samtal leder till att vi samtalar kring

avstånd med barnen tex hur långt är det? Hur kan vi mäta det?

Barnen reser oftast till olika platser som de har någon relation med när de leker i bilen.

Vi frågar ett barn, vart ni är på väg? ” Vi ska åka till farmor och farfar i Mölnlycke, men vi är bara i Holmestad än” Andra resor är till Lidköping och Skövde, vilket också flera barn har en relation till. De har nära familjemedlemmar som jobbar där samt lite egna önskemål. ”Vi ska åka till Stellas lekland”

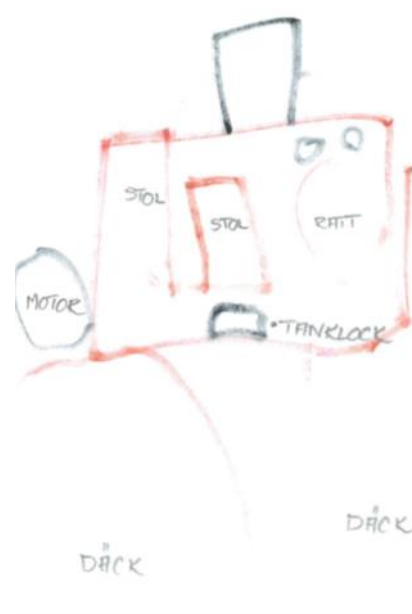

När barnen står framför vår Götene-karta och tittar på de ställen vi har besökt, diskuterar de även vilket ställe som är närmast förskolan och vilka ställen som ligger längst bort. Vid vår utflykt till Göranssons traktormuseum, så diskuterar barnen på vägen tillbaka till förskolan vart alla kompisarna bor. Ett barn säger;

” Vi bor nära varandra, där bor en fröken”

Vi kan se att barnen pratar om platser de varit på och platser de vill besöka. Några önskemål som barnen har är gympasalen och lekparken. När de samlas runt kartan så pekar de och pratar om olika ställen.

Vi har gett barnen möjlighet att uttrycka sig med hjälp av olika former av material och vi har använt oss av olika sätt att kommunicera på. Här har det verbala språket blandats med tecken som stöd och bildstöd.

OKT - Bikupa

Vi har använt vår bee boot som ett verktyg att åka till olika platser, skogen – arla – Åkessons bil. Bee booten är ett digitalt programmerings verktyg.

Barnen har tillsammans uttryckt sig i form av bland annat akvarellfärg, syftet var att barnen tillsammans på ett stort papper gavs möjlighet att måla hur olika fordon ser ut.

I leran har ett barn skapat sin egen bikupa "titta, detta är en bikupa". Bikupan är ett sidoprojekt som vi arbetat med under våren. Vi har tillsammans byggt ett bi hotell till vilda bin som idag sitter uppe i brännaskogen vid gropen. En plats som vi besöker ofta.

"Detta är en bikupa"

Vårdnadshavarens delaktighet

För att göra vårdnadshavare delaktiga har vi flyttat ut vår dokumentation i hallen och korridoren och även under diskutera på vår lärplattform. Där har de kunnat följa vårt projekt samt vårt bi projekt som vi arbetat med under våren.

Pedagogernas processer

Vi har planerat och arbetat med att låta barnen få möta de olika fordon och motorer som de blivit nyfikna på under projektets gång. Deras projektbilder har varit starten för denna process. På vägen har vi stannat upp för att se vad som leder oss vidare och vilket som inte gjort det. Tex ett barn hade en bild på sina hönor som vi stannat till och forskat lite i och där även vårdnadshavare har varit delaktig och tagit med ägg som vi har haft framme. Detta svalnade dock av med tiden. Medan vår bil med olika platser att besöka i lekens värld har vuxit sig starkare. Vår feedback från vårdnadshavare när vi varit i projektet har gett oss glädje att fortsätta.

Vi har lyssnat in barnens funderingar och intressen, och efter deras tankar har vi skapat möten och byggt upp miljöer.

Efter barnens önskemål har vi besökt platser både fysiskt och i fantasin, våra digitala verktyg har varit en stor tillgång.

Bilprojektet började med en enkel bokhylla som vi förvandlade till en bil, vi funderade mycket på hur vi skulle kunna göra bilen ”levande”. Tillsammans med barnens funderingar och vår lyhördhet har vi tillfört olika artefakter, vi har tillfört bland annat en ratt, olika däck att byta med, nummerskylt, digitala verktyg med mera.

I en fantasifull omvärld full av tecken och symboler -

Kometen 5

Inledning

Vi har hittat sätt att synliggöra det vi arbetar med via bilder och texter på väggarna. En vägg med barnens bilder på platser sattes upp med rubriken intryck, uttryck, avtryck. Vi har skapat en vägg med ord utifrån berättelserna om deras platser dvs vilka intryck barnens berättelser har gett. Orden har förstärkts med bilder. I morgonmöten fick barnen presentera sin bild, en i taget. Vi förberedde barnen för när det var deras tur. Vi spelade in presentationerna och de har visats för vårdnadshavare i utvecklingssamtalen. En del barn har berättat mer än en gång för att de har kommit på mer vid senare tillfälle.

Bilder på favoritplatser - vi hittar viktiga ord

Vi ser att barnens berättande i deras presentationer har utvecklats sen förra året, alla såg fram emot att få presentera sin bild. Vi hör att barnen gång på gång har presenterat och haft små miniföreläsningar för varandra när de gjort något. (katapult i ute-byggen) De använder sig av nya ord; *avgasrör*, *vi har samarbetat*, *koffert*. Vi satte upp bilder och ord. Vi förtydligade ord med konkreta bilder och upplevelser. Ett exempel på det var när vi tittade på bilder från en presentation om en cabb och pratade om den och sen gick ut och lät barnen få möta en cabb. De fick se cabben öppna sig och stänga. Efter sa ett barn; **nu fattar jag vad en cabb är**. Vi filmade processen så att cabben blev levande för alla barn, även de barn som inte var delaktiga i mötet med cabben.

Vi upplever att ORD ÄR VIKTIGA för barnen, de har gjort intryck på barnen. Vi har utgått från barnens intressen och barnen vill gärna dela med sig av sina kunskaper. I mötet med andra individer skapar vi nya relationer. Vi uppmuntrar barnen till att berätta och visa. Vi pedagoger visar att det är viktigt att lyssna och ställa frågor.

Vi visar på olika uttrycksformer för att barnen ska ta in kunskap på olika sätt. Vi ser att byggandet tar en stor del av barnens intresse. Det har funnits tillgängligt material och barnen har vetat var de kan hämta mer. De frågar efter om det fattas något material, inte minst när det gäller bygg och konstruktion.

Projektuppstartens bilder-byggandet tar fart

Utifrån de bilder som togs vid projektuppstarten med Pettson och Findus fick barnen titta igenom bilderna och välja det som gjort intryck på dem. Barnen valde en skolbänk från förr i tiden, bilden sattes upp i byggen och några barn började bygga upp efter hur den såg ut. Fler barn blev intresserade och ville vara med, då byggde de ut skolbänken så att flera kunde sitta och vara med. Ett barn lekte fröken och benämnde ordet matematik. Det har återkommit att de byggt upp skolbänken vid senare tillfälle.

Vi ser en livlig fantasi hos våra barn och de smittar varandra med detta. Barnen har en förmåga att spinna vidare på sina lekar och byggen. De är stolta över det som de bygger och vill gärna visa. De vill bygga det som de upplever och har kunskap om. Här får vi pedagoger ställa frågor så de går vidare i processen. Alla barn är intresserade av att bygga och konstruera. Barnen hjälps åt att inspirera varandra och klura ut vad för material som behövs. De diskuterar och kommer fram till olika lösningar. Barnen visar vad de gjort och vill att pedagogerna ska dokumentera det som barnen vill skicka till sina vårdnadshavare. Om bygget rasar bygger barnen upp det igen, barnens tålamod och uthållighet har stärkts. Samt att vi ser att byggena har utvecklats och att de samarbetar, de för en dialog hur byggena ska se ut.

En uttrycksform vi använt oss av är målning. Barnen fick välja vad de ville måla utifrån projektet Pettsson och Findus. Ett barn ville måla huset och hämtade bilden på huset ifrån projektuppgiften, två barn ville måla Pettsson och Findus då tog vi fram en bild på lärplattan, två barn valde att måla utifrån böckerna Tuppens minut och Findus flyttar ut. Även här inspirerade barnen varandra till att komma igång i målandet. När teckningen torkat sattes den upp på väggen med den bild barnen målat av intill deras konstverk. Barnen har samtalat och diskuterat mycket efter vad de gjort. De har även samtalat kring detta hemma och visat sina vårdnadshavare teckningen på väggen med stolthet. De vill att vi pedagoger dokumenterar och att vi kan gå tillbaka och reflektera över det.

Barnen skapar relationer till omvärlden

Barnen har skapat en öppenhet i mötet med människor vi möter. De ser och uppmärksammar sin omgivning och tar kontakt. Barnen vill delge sina erfarenheter, de vill berätta.

Vid utegymmet har barnen räknat matematik med hjälp av tumstock och olika skogsmaterial. Barnen har utforskat begreppen lång, kort, stor och liten, hög och låg. Pedagogerna bad ett barn som inte tar så stor plats i gruppen att börja mäta och räkna sina kottar. Barnet var stolt över resultatet när vi pedagoger sa att nu har du räknat matematik. Under tiden vi höll på med det här gick det förbi två damer i elljusspåret som stannade till och blev nyfikna.

De stod och lyssnade en lång stund med ett leende på läpparna och vi kunde känna hur de nyfiket tog del av vår undervisning.

Barnen har skapat nya relationer till varandra, de har blivit nyfikna på varandra. De accepterar varandra som de är. De har skapat goda relationer med oss.

Tillsammans skapar vi relationer till platser, material, miljö och texter.

Vi har ett plank på skolgården och när vi går förbi så frågar barnen vad det står där. Barnen är nyfikna på vägmärken och texter och vi ser att de har kunskap kring detta. Vi ser att de samarbetar mer med varandra och har ett gemensamt syfte och mål mer nu. Var och en kommer in och bidrar med sina erfarenheter och kunskap. Vi pedagoger finns med och tar deras tankar och idéer på allvar och möter upp dem. De återupptar de lekar aktiviteter och processer de var i sist, de smittar varandra. Vi har mött barnen och varit flexibla och ser varje tillfälle som utbildningstillfälle.

Skogen som en föränderlig plats

Skogen är platsen som har blivit som blivit så betydelsefull för både barn och pedagoger. Skogen är föränderlig och magisk. SKOGEN är inte längre bara gropan, skogen är något mer. Vi ser skogen från barnens perspektiv, det blir så mycket större. Stubben blev en scen och granen som blev en dansplats. Barnen bygger pepparkakor på rad och en gran i mitten. Barnen hittar saker i skogen och tar med till förskolan. De hittar fågelbo, svampar och cykel i träd. De är stolta över det de hittar, varje sak är speciell. Barnen får känna och uppleva det som blir viktigt för dem. Vi ser de fyra F-n (fakta, förståelse, färdighet, förtrogenhet) men vi väljer att lägga till fantasi också. Den är otroligt stor och den smittar av sig. Barnen vill uppleva stigar de inte gått på.

Ett barn sa: - *Här har jag gått med min mamma och då såg vi en räv.* Barnen vill bygga en fälla till räven. Men fällan ska bara ta stora rävar, de små rävarna måste komma undan. Underbart att höra deras resonemang och hur fällan ska byggas för att de smårävarna ska komma undan. Ett barn gör till och med en sång om detta, barnet ställer sig på en stor stubbe som är en scen.

Skogen är ett utvidgat område och vi ser att skogen har gett intryck, uttryck och avtryck. Det är lättare att se barnens egna processer i skogen, det är levande processer. Barnen går in i varandras processer. Barnen har visat sina vårdnadshavare de platser som vi besöker i skogen. Det är avtryck och intryck.

Barn som skapar sina egna platser i sin miljö har lättare att bli självständiga som vuxna Kylin, *Kreativa lärprocesser*

Ett barn sitter vid en stubbe och funderar, när pedagogen kommer fram till barnet så berättas det att hon har byggt ett hus till myrorna av barr på stubben. Det har blivit kallare ute och myrorna har gått ner i stacken. Barnet sitter och väntar och väntar. Precis innan vi ska gå tillbaka till förskolan så kommer det EN myra fram till hennes hus. Vilken lycka! Barnets visar otroligt tålamod och uthållighet. Många barn får utlopp för sina behov och känslor i skogen. Det finns tid för reflektion och förtroliga samtal, barn-barn, pedagog-barn.

Varje gång vi kommer hem från skogen har vi många nya upptäckter och funderingar. När vi återkommer till våra platser i skogen återupptar barnen de processer som de befann sig i förra gången.

En stor gemensam nämnare är byggandet, stort som smått, det förenar våra barn. Barnens olika processer syns tydligt i våra skogsmiljöer. Det är så spännande att se varje barn blomma och se de olika individer som de är.

Vår utmaning som pedagoger är att hitta en gemensam plats som väcker alla barnens intresse och som blir betydelsefull för både barn och pedagoger.

Långsamhetens pedagogik - om tid, lärande och hållbarhet i nuet, för framtiden. Lundström, *Den synliga förskolan*

Fokusfrågor

Vad är det som gör en plats spännande för barnet?

Och hur kan vi fördjupa det på förskolan?

Projektets uppstart våren

Barnen fortsätter att visa intresse för olika platser och vill gärna ta med egna bilder och berätta för sina kamrater. Det kommer bilder på bastu och platser som de besökt utanför förskolan. En bild var på grottor från Timmersdala och detta har fångat barnen. Var ligger Timmersdala? Vi har en karta som vi visar upp de platser som barnen har besökt och vi vill ta reda på barnens erfarenheter kring platser i Götenes omnejd. Det tar tjugo minuter och åka till Timmersdala och det är långt uttrycker ett barn. **Man måste stanna och kissa, då är det långt.** Det har blivit några platser, Fornparken, Arla, utegymmet, badhuset, ett barns trädgård, Folkets park, minigolfbanan, skogen, olika lekplatser och Erik bild. Flera av platserna har vi återkommit flera gånger.

Grottor, matematik, former

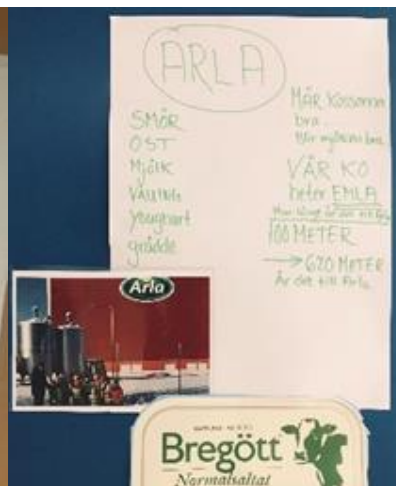
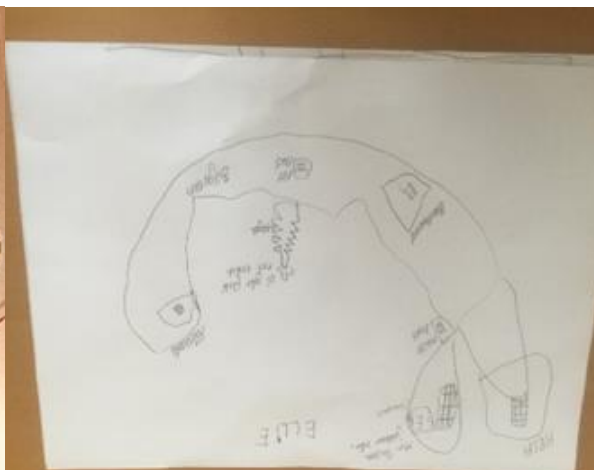
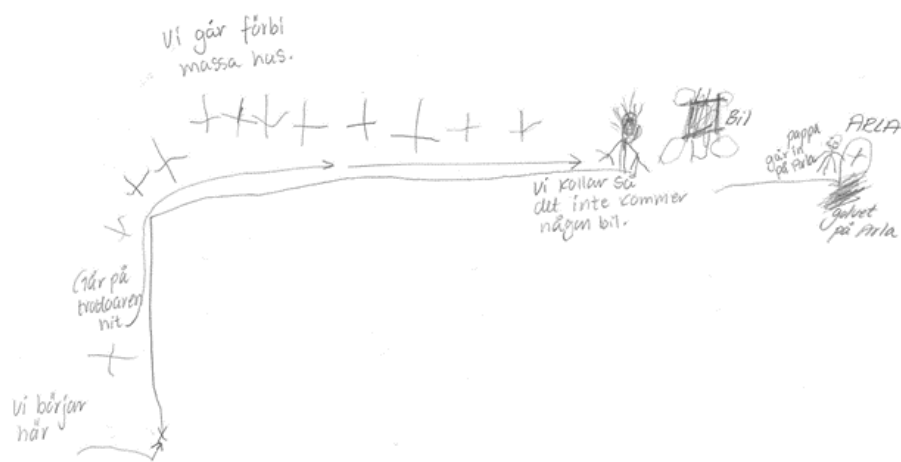
Vi såg att många barn fascinerades av grottorna och de istappar (stalakit) som finns i grottor. Med hjälp av digitala verktyg har vi besökt olika grottor, till och världens längsta grotta. Grottan har funnits tillgänglig som QR-kod. Barnen har i snön gjort egna snögrottor med olika gångar och de letar och hittar istappar ÖVERALLT. Istapparna som de hittade fascinerar dem och de uppmärksammar dess former. Barnen har jämfört istappar de upptäckt, lång kort, längre kortast. Bredd var ett svårt begrepp. Ett barn påpekar att **grottan är en form**. De uppmärksammar och är nyfikna på olika former. Ett barn hittar en rund isbit och utbrister; **en iscirkel!**

Barnen uppmärksammar varandra och vi märker att barnen lyssnar på varandra. Barnen visar genuint intresse och frågar nyfikna frågor. De ställer följdfrågor!

"Du hade rätt det fanns istappar i en grotta"

En plats som barnen är nyfikna på är Arla, barnen gör egna kartor om hur de tror de ska gå för att komma till Arla. Ett barn kände igen skylten. Vad gör man på Arla? Barnen ser en film som heter Var kommer mjölken ifrån? Något som fascinerade barnen är; **vad långt mjölken har åkt!** Barnen uppmärksammar avståndet! Tillsammans tar vi reda på hur långt det är från förskolan till Arla. 620 meter. De är inne i avstånd och jämförelser kring vad meter är, avståndsbedömningar. Vi ser att matematik är något som intresserar alla våra barn, tid och avstånd. De använder kulram, tumstock och timglas. Barnen tar egna initiativ till att arbeta med Matematik. De ser Matematik hela tiden i vår vardag. I samband med läslyftet har vi lyft matematiken en dimension högre, att använda böcker för att synliggöra matematik har varit givande. Barnen ser matematik i bilderna och samtalar om vad de ser. Vi pedagoger ser att det finns många funderingar kring form.

Sommarbilderna får nytt liv- att våga gå tillbaka

Vi funderar på hur vi ska få med alla barnen och vi tänker att barnens sommarbilder kan vara ett verktyg. Alla barnen känner igen sina bilder men nu tänker vi att de ska få se sina bilder med nya ögon, nämligen formögonen.

Vilka olika former kan du se i din bild och kan du rita dem?

Barnen känner sig trygga med sin bild och de hjälper varandra med sina bilder att hitta former. Nästa steg är att ta reda på vad ordet form betyder för gruppen och VAR hittar man former? Barnen konstaterar att form kan vara olika. Vi ger oss ut för att leta efter former på olika platser, vi börjar med fornparken som barnen väl känner till. Vi hittar snigelformen och form i formen. Vi kan även bilda olika former med våra kroppar.

Det krävs samarbete och att man hjälps åt. Man kan göra på olika sätt, kan forma en cirkel med kroppen och man kan gå runt i en cirkel. Barnen visar på sitt sätt hur de uppfattar saker och ting. **Kon är som en partyhatt!**

En reflektion som vi gör är att; ett barn ser naturens former medan det andra barnet ser former i materiella ting. Buss är en form, men den är längre och rakare än en bil. Vi ser vinsten i att barnen får uppleva det konkreta. Barnen börjar se material som de tidigare har använt med nya ögon. Ex magneterna är ju former!

Vid vårt besök på minigolfbanan hör vi hur barnen diskuterar banornas former och antal. De använder ord som triangel och cirkel. De funderade även på bollens riktning och hur bollen tog sig in i de olika hålen. De räknar banorna, en del banor lutar, en del ser likadana ut, hur slår man in hålet. Ett barn tog hjälp av engelska och räknar banorna. De tittade på siffrorna på banorna. de känner igen siffrorna som symboler.

Hur utmanar vi barnen? - Tillsammans med barnen använder vi begreppet matematik och geometriska former. Barnen frågar efter former och om olika begrepp. Vi bestämmer oss för att stifta bekantskap med den geometriska formen klotet. Vi knyter an till en plats i Götene med geometriska former. Hur gör vi det? I boken *Places Beyond* av Erik Johansson finns en bild som finns Götenes centrum. Barnen bläddrar i boken och två barn känner igen bilden. **Den finns nästan vid ICA! Jag hittar dit!**

Vi låter bilden tala och lyssnar in vad barnen ser, har för tankar och vad de tror.

Barnen har fått berätta utifrån Eriks bild, de har haft olika teorier om vad som händer med bollarna eller månarna. Alla har sina egna tolkningar och berättelser. Alla barnen har varit delaktiga och engagerade och många tankar har dykt upp; **plockar man ner eller upp bollarna-månarna i bilen eller i himlen, varför lyser en del och andra är släckta? De runda månarna är cirklar eftersom den är rund.** De är nyfikna på målningen och undrar vem som har gjort den. Tillsammans bestämmer vi oss för att besöka platsen där Eriks bild finns.

Att hitta och vara vägvisare

Med Eriks bild i handen beger vi oss iväg för att hitta den stora målningen. Den entusiasm som barnen visar när de hittar målningen är fantastisk. På platsen dokumenterar barnen på olika sätt, med ipad, med penna och papper och någon väljer att bara sitta och studera bilden. Barnen får många funderingar kring bilden, **vilken färg har de målat med och vem har målat den?** Vi kollar i boken när vi kommer tillbaka och tar reda på mer.

Boken är flitigt använd och det är några barn som gärna tittar i den. Barnen har funderingar och när vi inte vet svaret så säger ett barn; **vi kanske kan fråga Erik!** Vi skickar ett brev till honom!

Barnens frågor till Erik:

Varför är några månar släckta? Plockar personen i bilen i eller ur månarna? Är det du som är personen på stegen? Hur vet vad du ska måla?

Hur lång tid tog det att måla bilden?

Är det riktiga månar?

Vad för färg har du målat med?

Vad är det för ställe?

Hur kunde du måla utan att ha en teckning att måla av?

Hur vet du när konstverket är kla

Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Förskolans arbete ska inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet. Med ett temainriktat arbetssätt kan barnens lärande bli mångsidigt och sammanhängande. Den ska kontinuerligt utmana barnen vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper. Förskolan ska särskilt uppmärksamma barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla fantasi och föreställningsförmåga. Den ska ge barnen möjlighet att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor.

s 13, 5, 10, 6, Läroplanen för förskolan

Uttrycksform

Hur ska barnen få uttrycka sig på olika sätt? Vi ser att de tar till sig de sätten de redan kan innan och nu ska vi utmana dem.

Barnen vill göra en berättelse tillsammans kring Eriks bild, vad kan det bli för berättelse? Barnen har kreativa tankar; **Mån-natt, stjärnnatt, natthjältarna och nattmåne**, är barnens förslag på rubriker. Till slut kommer de efter diskussion fram till månnatt. I berättelsen kommer nya ord in som; *väster, magisk, månbas och månstjärna*. Några barn börjar med sin berättelse och fler hänger på. Flera av barnen vill göra sin egen berättelse. Vi ser stor inlevelseförmåga hos barnen och mycket självförtroende. **Det här blir ju bättre än Eriks bild**, uttrycker ett barn.

Vi har en viktig roll att ta emot barnens berättelser och deras upptäckter. Alla har rätt till sin tolkning. Barnen inspireras av varandra och spinner vidare på varandras berättelser.

MÅNNATT

Det var en gång en månnatt, då kom
en stjärna och störtade ner på
planeten, den blev skadad. Men
någon hittade den och tog hand om
den. Sen åkte de med rymdraket och
lämnade tillbaka den.
Månghjältarna satte tillbaka en ny måne
för den andra sprack.
Månarna kom in i bilen, bilen åkte iväg
med alla månar. Månarna lastades in i
en lastbil.
Den åkte iväg till månbasen som ligger
i väster.
Sen kom en månstjärna och
krossade jorden.
Men då kom en magisk enhörning,
hon använde sin kraft och gjorde en
ny planet till månarna.
Månarna flög upp till himlen igen, dom
var tunga.
Den orange månen gör blixtrar för den
är bredvid solen.
I himlen fanns det ett slott, det stod på
några moln.

Vi har frågat Erik hur vi får använda bilden. Vi har varit mycket i ateljén, projicerat upp bilden och färglagt den och valt ut detaljer. Men gemensamt är intresset för månarna/kloten. Barnen har mött ett nytt material, tyg. Vi har klippt olika former, har målat på tyg, kliostat på tyg. Vi har använt tyg på olika sätt! Barnen har fört in tyg med färg av de olika månarna. Det är en utmaning att klippa, barnen byter sax för att hitta rätt verktyg att prova med. De stöttar varandra och visar varandra. Vi hör hur de uttrycker sin glädje.

Vi håller Eriks bild levande genom att ha projicerat upp den, vi har även tillfört ett ljusklot till den miljön. Barnen har tillgång till bilden hela tiden. De går in och ut i bilden, ett barn säger att **jag är i bilden**. En reflektion: Nu när barnen tittar i våra

böcker väljer de böcker med bilder och de letar efter detaljerna i bilderna. De samtalar kring sina upptäckter och synliggör för varandra vad de ser.

Det gemensamma intresset för barnen är kloten/ månarna på bilden. De har olika hypoteser kring dem.

Hur kan de få uppleva och förstå begreppet klot?

Vi köper in stora badbollar och arbetar med ett material som de flesta barnen tycker är roligt att arbeta med. Gips! Ett barn har blommat upp i arbetet med kloten. Barnen behövde stöd i introduktionen för att förstå. Även om vi gör olika saker så är alla barn med och touchar vid alla processer. Vi ger många olika uttrycksformer och tar vara på deras intresse och utmanar dem när vi ser att det behövs. Vi har många barn som har en längre startsträcka, men vi utmanar dem och sen är de igång. Vid ett tillfälle när vi arbetar i ateljén rullar badbollen/månen iväg.

Månen rullar ju iväg.

Ja, det är ju ett klot!

Bowlingklot rullar också snabbt!

Bemötande av omvärlden

Eriks bemötande av barnens svar visade stor respekt för våra barn och han berömde dem för deras kreativitet och fantasi.

På frågan om hur man vet att ett konstverk är klart svarar han; *det får ta den tid det tar, konstverket vet självt när det är färdigt.*

Vi ser stolta barn som tagit emot svar och känner sig som en del i något större. De känner att de är en del av Eriks bild.

Att få visa upp sina intressen, färdigheter och kunskaper i förskolornas utställning är något som våra barn är mycket stolta över, vi har besökt utställningen flera gånger och barnen har visat sina vårdnadshavare utställningen.

Pedagogernas processer

Att använda sin fantasi är våra barn mycket bra på och det har vi sett i deras berättelser. Vi använder Eriks bild i olika sammanhang. Vi pedagoger pratar om hur vi ska gå vidare och håller projektet levande hela tiden. Tillför material så barnen är i det hela tiden. Barnen pratar och lever i projektet. Barnen pratar och vi kan snappa upp deras tankar över tid och sätta upp lappar på en process-vägg.

Vi vill att barnen ska veta att vi skriver deras tankar.

Vi väljer barnkonstellation efter situation, intresse och sammanhang så att de har möjlighet att lyckas. Barnens intresse smittar och vi lyfter fram alla barn. Alla ska få utrymme i projektet. Vi tillför nytt material och nya frågor för att utmana barnen. Vi utmanar dem genom att berätta om en bild som de inte visste något om än tidigare. Vi ser en vinst i att ha hållit oss kvar vid en bild, det har gjort att barnen hittar nya detaljer och saker. Vi tar emot nya tankarna som formas hos barnen. Vi söker ny kunskap tillsammans med dem.

När vi synliggör barnens kunskaper blir barnen mer delaktiga och deras kunskaper fördjupas.

Barnen förstår att de lär sig. Vi ser barn som läser och skriver. Ord är en naturlig del hos barnen och är än mer viktigare nu.

När barnen hittar något som är intressant för dem vill de att vi skickar bilder till vårdnadshavare samt vice versa. Bilder är viktiga för barnen och de ber om att de ska få med bilder hem hela tiden. Delta är ett naturligt verktyg för oss där vi möter våra vårdnadshavare. Men den viktigaste kanalen är barnen själva, de berättar vad vi arbetar med på förskolan och vad de har lärt sig. Vi är otroligt tacksamma då vårdnadshavare återkopplar detta till oss. Detta ger oss pedagoger inspiration och energi till att bli ännu mer nyfikna. Samt ett kvitto på att det vi gör är värdefullt för både barn, pedagoger och vårdnadshavare.

Sammanfattning

Det här året har vi färdats mellan fantasi och verklighet och barnen har fått möta olika platser i omvärlden. Det har varit ett resande mellan fysiska platser och fantasins värld där barnen har fått mötas och skapa hållbara relationer. Platserna har blivit viktiga för barnen och de har bett att vi ska besöka dem om och om igen. Det har inte funnits några gränser för vår kreativitet, när vi har stött på hinder har vi hittat andra vägar för att nå samma resultat.

Vårt syfte var att barnen skulle få en positiv framtidstro och utveckla ett varsamt förhållningssätt till omgivande miljö, natur och samhälle. Nu kan vi se att barnen har skapat en hållbar relation till sin omvärld där vi ser en varsamhet gentemot medmänniskor, djur och natur vuxit fram. När vi har varit ute i samhället har vi väckt uppmärksamhet hos de vi mött. Barnen har blivit synliga och det har skapats en nyfikenhet och ett intresse hos samhällsmedborgarna kring vad vi gör i förskolan.

Vi har gett barnen många intryck i form av möten med olika platser och gett dem möjlighet att uttrycka sig och skapa egna berättelser på olika sätt så att upplevelserna har skapat avtryck hos dem. Digitalisering har varit en framgång i projektet. Tidigare använde vi enbart projiceringar, nu använder vi bland annat greenscreen, förstoringsägget, ljud och ljussättning. Det har blivit ett arbetssätt för hela förskolan och ett verktyg för barnen att utforska och uttrycka sig med.

Material har fått ny betydelse och nya sammanhang för barnen. Vi har sett vikten av att skapa miljöer tillsammans med barnen, de har blivit ägare av sin egen miljö. Miljöer och dokumentation har skapats utifrån det vi har upplevt och utforskat och har blivit en del av återkopplingen och reflektionen för barnen. Det har blivit en möjlighet för barnen att kunna reflektera över hela dagen och gett dem förutsättningar att föra resonemang och ställa hypoteser. Barnen är ”hungriga” och vill möta omvärlden.

Vi ser att platserna har fått stor betydelse för barnen, det har satt avtryck hos dem. Vi hoppas att de avtrycken är för livet.

”Barn som skapar sina egna platser i sin miljö har lättare att bli självständiga som vuxna”

Kreativa läroprocesser

